ورځ به شي !

(شعري ټولګه)

نِزار قباني

ژباړه: وياړ

ورغ به شي!

نِزار قباني

ورځ به شي!
نِزار قباني
ژباړه:وياړ
سمون:زيړ افغان
برېښنايي خپرېدنه: زمری ۱۴۰۴
خپرندويه: سيند خپرندويه

لیکلړ

ځو خبرې ١
د نِزار قباني اند ٣
کاش په بل پېر وې راته ګرانه! ٩
د مني مارغان راته ګران دي ١١
د يو بافرهنګه سپي يادښتونه ١٣
له شعره څه ګټه؟ ١٤
ډېرویشتونکي ماشومان ١٥
د بلقيس په ويښتو کې دولس سره ګلان ١٧
دلته ولې څوک نه خاندي؟ ٢٤
ورځ به شي! ٢٦
له اباتمامه بخښنه ٢٨
شعر پوښتنه کوي ٣٥
مسافر ٣٩
مينه او تېل ٤٦
پوښتنه ٥٢
موږ په «ترهګرۍ» تورنوي!! ٥٣
مينه بريالۍ ده ٦٥
په بيړه رهيدونکي ٧١
د تاريخ ښوونکی چا ووژو؟ ٧٩
نړۍ په کليمو تسخيروم ٨٧

په دستگیرۍ کې مینه.. ۸۸
مرغۍ او واکمن... ۹۰
د یو عرب جلاد ژوندلیک ۹۲
بیروت سوځي، ته راته گرانه یې! ۱۰۵
اوربند ۱۱٦
له کلیمې پرته ۱۱۷
د رسامۍ درس ۱۱۸
پر چا چې نه یې گران، بې‌وطنه دی ۱۲۳
لیکم.. ۱۲۵
د شعر یاران.. ۱۲۸
د ویر ماشومان ۱۲۹
راته گرانه یې! ۱۳۰
ټول شیان مري.. ۱۳۸
دا څرنگه وطن دی؟... ۱٤۰
آزادي.. ۱٤۱
د شعر سور گل ۱٤۲
بې‌تا وژړېدم... ۱٤۳
یو بانگي ۱٤٤
منفجرېدل... .... ۱٤۷
وطنه ۱٤۸
غواړم په غېږ کې دې ونیسمه ۱٤۹
سویسي مرغۍ ۱۵۰
غواړي گډ شي په دریابونو ۱۵۱
د وحشت نسلونه ۱۵۲
وروستۍ کوتره ۱۵۳
غواړم مین شم.. ۱۵٤

ښکلی ژوند ۱۵۵
د جمعې خطبه ۱۵۶
مړینه ۱۶۱

څو خبرې

د سورېې مشهور شاعر، نِزار قباني د ۱۹۲۳ کال د مارچ په ۲۱ مه په دمشق کې وزیږېد. پلار یې یو زیارکښ کارګر و. قباني وايي «که وغواړم پلار مې په یوې طبقې کې شامل کړم، بې‌له شکه هغه یو زیارکښه و، ځکه د ژوند پنځوس کاله یې د سکرو د بوي له استنشاق سره تېر کړل او د بورې بوجۍ او لرګینې دړې یې د سر بالښت و.»
نِزار قباني یو نومیالی معترض شاعر و، د واکمنو عربانو مرییتوب، شیطان صفتي او لوټماري یې په خپلو شعرونو کې بربنډوله:

عربي نړۍ تُورَه په ګرو ایښې
د لوي شرافت خبره هسې یو سراب دی
تویېږوي تېل په خپلو خصیتینو کې
وايي رب لوی دی
د خلکو وینه زېښښل کېږي
څه له تېلو مخکې
څه له تېلو وروسته
یوه ډله تل چهارپایان
دا بله تل اربابان...

په عربي ادبیاتو کې د قباني شعر د اهمیت له کبله مې په پام کې وه، ګڼ‌شمېر شعرونه یې پښتو ته وژباړم. خو له بده مرغه بوختیاوو د دې کار اجازه رانکړه؛ په همدې ټولګې مې بسنه وکړه.

د یادونې وړ ده چې په دې ټولګه کې ځینې شعرونه بشپړ نه، بلکې هغه برخې یې ژباړل شوي، چې ما ته په زړه پورې وې، له همدې امله «د ویر ماشومان» له شعر وروسته، عنوانونه ما انتخاب کړي دي.
د خپل ګران ملګري او استاد، زیرﮎ افغان څخه د زړه له کومې منندوی یم، چې د ژباړې په بډاینې او سمونې کې راسره مرسته کړې.

په مینه
ویاړ

د نِزار قباني اند*

■ که له ګډون موخه دا وي، چې د شعر ليکلو په وخت، ولس مې ګوتې خوځوي، دا سمه نه ده.که هدف مو دا وي چې د ولس ستونزې، اغېزې او تاثرات او د هغوی احساسول، د هغو آسونو په څېر، چې د باران ورېدو مخکې د ورښت پر بوي پوهېږي، نو بيا سمه ده.

■ زه غتې او وړې تجربې نلرم. هره وړه تجربه مې د ګردې نړۍ تجربه ده.کله چې له خپله ويره غړېږم، د ټول جهان وير په پام کې لرم.که ګمان کوئ چې د شاعر وړې تجربې له بله برزخه راځي، نو تېروتی يئ. ځکه شاعر د ټولنې او ټاټوبي، د تاريخ او کلتور، د روحي او جسمي ميراثونو برخه ده. هره کليمه چې ليکي، په خپلو ځنډو کې ټول انسانيت رانغاړي.

■ له عشقي شعره سياسي شعر ته اوښتل، بې‌له شکه ګټوره سوداګري نه ده.د اغزنو سيمونو په پرتله د مېرمنو په لېمو کې بيدېدل، ډېره هوسا او له امنه ډکه ده؛ د عطرو سوداګري د سرکې له سوداګرۍ ګټوره ده. زموږ په هېوادونو کې هوښيار هغه دی، چې د سياست کوهي ته نه وردانګي.
د عشق هېواد تر ټولو نېکمرغه هېواد پاتې کېږي‌او ډاډه ووسئ، که قدرت مې درلودلی، چې‌د اوږدې مودې لپاره د عشق پر ټاټوبي خپله واکمني وساتم؛ د خپل عرش او رعيت د پايښت او ننګې لپاره مې هر ډول امکانات لرل.

■په ټينګار وايم چې له هر څه ډېر سياسي شعرونو له پړې راځوړند او پر صليب وهلی يم. د عربو هېوادونو له نيمايي زيات واکمنان زما د سياسي شعرونو په اړه غليمانه ليد

---

* د نزار قبانی د اند په اړه دا لنډ مالومات له هغه اوږدې مرکې اخيستل شوي، چې ده د ۱۹۷۱ کال په اکتوبر کې له منيرالعکش سره تر سره کړې وه. پ.ژ

لري، ما رټي او خپلو هېوادونو ته، په داسې حال کې زما د کتابونو مخه نيسي، چې د ميني شاعر په توګه يې نازول او په غېږ کې يې نيول. دا راته شوني وه چې د باطنيونو او ډارنو په څېر د تقيې له آره پيروي وکړم. خو ما په اور کې په بودايي توګه مړينه غوره کړه، ځکه ايمان لرم چې ليکل په خپله يو ډول شهادت دی او حقيقي شاعر هغه څوک دی چې د خپلو کليمو په تورې وژل کېږي، څنګه چې سقراط او حلاج ووژل شول.

زه د شاعر په توګه همېشه خپله لاره د خنجر په تېره اړخ انتخابوم او ګمان کوم چې پر دې خوا بيدېدل، نه هوسا دی او نه هم د لېوالتيا او رغبت وړ. ما چې په کومه مينه ترړي، هغه نه ده چې د ښځې د بدن جغرافيه يې محدودوي. زه په داسې تنګ مرمرين قبر کې مېشته کېدل نه منم. ښځه له لويو وچو يوه ده، چې هلته مې سفر کړی، خو ټوله نړی نه ده.

مينه مې په غېږه کې ټول ژوند رانغاړي، دا مينه په خاورو کې، په اوبو کې، د مبارزينو په ټپونو کې، د ماشومانو په سترګو کې، د زده کوونکو په اعتصابونو کې او د قهرجنو په قهر کې ځای لري. ښځه، زما د اوږده مزل له تمځايونو يو تمځای او له بندرونو يو بندر دی، چې يوه ورځ يې ماته اوبه او ډوډۍ، عود او وريښم راکړل، خو نور بندرونه هم شته، چې بېړۍ مې ځان ته راکاږي.

■ ښځه يوه ورځ زما په لاسو کې يو ګُل او د ګوتو مې يوه ګوتمه وه. هغه خوږ وير و، چې سر يې زما پر بالښت ايښودو، خو وروسته په يوې وژونکي تورې بدله شوه.ښځه زما لپاره د مالوچو مېنځ کې د طلا سکه، په حرمسرای کې منتظره وينځه او کومه مسافرخانه نه ده، چې بکسونه په کې کېږدم او ترې لاړ شم.

زه ښځه د انقلاب ټاټوبی او د آزادي بخښوونکو لاملونو يو لامل ګڼم. د مېرمنو مسئلې اوس د هغه آزادي بخښوونکو جګړو له مسئلو سره مرتبطې ګڼم، چې عربي نړۍ ورسره لاس او ګريوان ده. زه د دې لپاره ليکم، چې ښځه د خليفه‌ګانو له غابښونو او د قومي سرکرده‌ګانو له نوکانو وژغورم. له پخلنځي او دسترخان يې وژغورم او د عنتره او ابو زيد

الهلالی* له تورو یې آزاده کړم.

■ د ژوند او هنر بریالی اړخ مې سیاسی ژوند دی، چې شعر او ښایسته فرهنګ یې راته بډایه کړی دی.

■ شعر د پاک‌سرشتو په لور درومي، څوک چې جامې ونلري، قصیده اغوندي. شعر اصلاً د انیشتین په خوا نه ورځي. کله چې شعر لولم، د هېڅا علمي معتبر سندونه او درجې، سالون ته په رادننه کېدو سره نه ګورم.
که انګېرئ چې له داسې یو ملت سره اخته یم، چې کم‌پوهه او کم‌کلتوره دی، نو د انقلاب په پیل کې روسان هم همداسې وو، خو دا د پوشکین او مایاکوفسکي د ژبې د نیمګړتیا لامل ونه‌ګرځېد.

■ عرب ملت زما جبر دی، دنده مې ده ورسره واوسم، شعر ورته ووایم او لیکل ورته وکړم. که په تمه پاتې شم، چې د ابوظبی کلتور هارواردي کلتور شي، دا زما په اند د شعر، حقیقت او تاریخ په وړاندې توطئه ده. په سوډان کې لس زره کسان ما ته غوږ وو، د انګورو د تورو ګونګورو په شان د ونو له څانګو راځوړند وو، غوښتل دې وې باسم، ځکه جلابیې* یې پر تن وې؟!

---

* عنتره بن شداد له اسلام مخکې عربي شاعر و. هغه د عربستان په ټاپوزمې، نجد کې نژدې په ۵۲۵ زیږدېز کې وزیږېد او په ۶۰۸ کې مړ شو. عنتره د خپلو حماسي شعرونو او د خپلې معشوقې عبله له کبله مشهور و.

ابو زید هلالی د بنی هلال د قبیلې یو ولسي اتل او د عربو د ولسي حماسې، چې سیره هلاله نومېږي، اصلي شخصیت و. ابوزید په دې حماسې کې له نجد څخه د افریقا شمال ته د بنی هلال د مهاجرت داستان بیانوي. پ.ژ.

* جلابیه: غټې او پراخې جامې دي، چې پر کالیو اغوستل کېږي.

خو هغه روڼاندي، چې غواړی د شعر مخاطب وي، څوک دي؟ آیا ډاکټران، مهندسان، د بانکونو مدیران، د شرکتونو مالکان او د قراردادیانو په شان فارغ التحصیلان دي که وزیران، مدیران او کارکوونکي؟
د کتاب وېشنې شمېرې ثابتوي، چې پورته یاد کسان ان یو کتاب هم نه لولي او نه هم کتابتون ته ځي. د هغوی فرهنګي سطحه د ورځپاڼو او تلویزیوني سریالونو په سطحه ده.

■ له ما غواړئ، د سکرو په کان کې پاک پاتې شم او جامې مې خېرنې نکړم. رانه غواړئ، په داسې ټولنه کې سپېڅلې پاتې شم، چې سپېڅلتیا نه پېژني. رانه غواړئ، مینه د اولیاو او قدیسانو او د کرامه اصحابو مرتبو ته ورسوم. دا زما د انسانیت پر ضد ده.
زه له هغه قبیلې راځم، چې له ښځو سره په نوکارو او چیچلو مینه کوي. د قبیلې له میراثه او د جاهلانه عشق له شریعته د خلاصون لپاره ډېرې مودې ته اړتیا ده.

■عربي انقلاب باید یوځای د فکر او جسم، د شکل او ماهیت بدلون په پام کې ونیسي. کوم انقلاب چې یوازې فکر په پام کې ونیسي، بې‌له دې چې جسم ته توجه وکړي، هغه انقلاب به نیمګړی وي. جسم اجرایي وزله ده او که د دې وزلې ګردښت سمبال نشي، پایله به یې هېڅ وي. د بېلګې په توګه د چین انقلاب د صیغې دود له مینځه ویوړ او دمګړی هېڅ پلار پر هېڅ هانګ کانګي مرییوال خپله لور نه پلوري.
همدا ډول دې انقلاب د هغه رواج جرړې وچې کړې، چې د جینکو پښې به یې په اوسپنیزو قالبونو کې اېښودلی، چې له کوره ونه‌وځي. د چین د انقلاب معجزه په دې کې وه، چې په ټوله مانا یې له بودا او کنفوسیوس سره خپل تړاو پای ته ورساوه او مخکښانو یې دا ګړندي بدلونونه په خپلو رسمي آرونو بدل کړل؛ د همدې لپاره د نوي چین په شعور کې اجدادي اروا نوره ځای نلري.
خو زموږ انقلابونه له ټولو لارښودیزه آزادي غوښتونکو شعارونو او له ټولو هغو مخکښو آرونو سره سره، د ډېر حساسیت او مذهبي جرړې له امله د جنسي مسئلې له حله ډډه

کوي او د همدې لپاره له ملنډیزو تضادونو سره مخ کېږي....
له مارکس څخه غربېږو، خو بیا هم له تورې ږیرې او زرغونې چپنې سره یو بدوي راځي، حرز او تعویذ مو غاړې ته اچوي او خپل کرامات را زده کوي!!!

■ د ښکېلاک نقشه دا وه، چې هند د خوراکي مسالو او طبي بوټو، مصر د مالوچو، سیلان د چایو او چین د وریجو او اپیومو تولیدونکي پاتې شي...که ونشو کړای له چوپاني ټولنې، کمپیوټرې ټولنې ته واوړو، جنرال موټورز او وال سټریټ او د راکفلر او فورډ کورنۍ به تر اجله راباندې واکمنې پاتې شي.

■ زما په اند د عربي انسان د بشپړې جغرافیې بدلون او بیاجوړېدنې ته انقلاب وایي. عربي عقل کړکیچن دی، ځکه له عمله او اغېزې پاتې دی. هغه درې ته ورته دی چې په کوفي خط لیکل شوې او له ځانه بېزاره ده. د عربو انقلابیانو دنده ده چې پر نوي کاغذ بېخي نوي څه ولیکي، ځکه پخوانی کلام د خپلو ټولو دلالتونو او رموزو څخه جلا شوی دی.
خو له کومه یې پیلوو؟
له پیریانو یې پیلوو که له ماشومانو، له بې‌فکره فکرونو که له بې‌شکله شکلونو، له هغو پاک‌ذاتو، چې لا زموږ په موعظو او منقولو اقوالو زهرجن شوي نه دي، له هغو ټولو بې‌ګناهانو یې پیلوو، چې کوپړې یې لا بنه موندلې نه ده او ملاګانې یې لا محدبې شوې نه دي؟
پر انقلابي فکر ده، چې د خپل نوم ورتیا وموميي او د بولدوزر د پله په شان د دې سیمې هغه ویجاړې پاکې کړي، هغه ډېرې شوې خځلې وغورځوي، چې د انحطاط له پېرونو راپاتې دي.

■انقلابي لیکنې، انقلابي انسانان پنځوي. لیکنه او انقلاب سره لازم او ملزوم دي. که په دې سیمه کې د هر انقلابي نظام اصلي موضوع عربي انسان وي، نو د مخاطبولو لپاره یې باید نوې بنه رامینځته کړو...

د ټولو انقلابونو، چې لمبې وهي او یا به یې په راتلونکی کې لمبې پورته شي، دنده ده چې لیکوالان د انقلاب برخه وګڼي او د بدلون لپاره یې یاران او شریکان وشمېري. د انقلاب او لیکوالۍ تر منځ هر ډول ټکر، چې اوس په ځینو عربي انقلابي نظامونو کې لیدل کېږي، د دواړو هممهاله مرګ له ځان سره لري.

■ شعر یوازې یوه طبقه لري، چې ورته غوږ ږدي، لولي او ورڅخه اغېزمن کېږي. شعر هغه اورګاډی نه دی، چې «فرسټ کلاس» یې له دویم، دریم او نورو بېل وي. ټول هغه کسان، چې د شعر په اورګاډی کې مزل کوي، یو شان څوکۍ او یو ډول امتیاز لري.

زه، هر چېرې چې وي او هر ډول چې وي، د یو شاعر په توګه د شعري پرولتاریا په کتار کې ودرېږم، یانې د ولس په کتار کې.

کاش په بل پېر وې راته ګرانه!

کاش!
په بل پېر وې راته ګرانه
په لاشاعرانه پېر کې
په لامهربانه پېر کې
په هغه پېر کې،
چې د نهیلۍ له عطره
د کتاب عطر
د ازادۍ عطر
ډېر
احساسېده.

کاش!
د شمعې په پېر کې وې راته ګرانه
د لرګیو، د اسپانیوي راشپېلونو په پېر کې
په هغه پېر کې چې خطونه په بڼکو لیکل کېدل
د رنګارنګو اوبدل شویو کمیسونو په پېر کې
نه د ډیسکو په پېر کې

نه د **فراري** موټرو په پېر کې
نه د **جين پطلونونو** په پېر کې.

کاش!
په بل پېر مې ليدلې وې ته
په هغه پېر کې،
چې مرغۍ، هيلۍ، د سيند پريانې واکمنې وای
د انځورګرانو په پېر کې
د موسيقيپوهانو په پېر کې
د مينيانو
شاعرانو
ماشومانو
د لېونو په پېر کې!

کاش!
په هغه پېر راسره وای ته
چې پر ګل و شعر و شپيلي و ښځې ستم نه وای!
خو افسوس
ناوخته شو
د مينې ګل په داسې پېر لټوو،
چې له ميني سره آشنا نه دی!

د مني مارغان راته ګران دي

کله نا کله ورکېدل غواړم
د مني د مارغانو په شان
غواړم يو وطن ومومم
نوې وطن
پرته له ټاټوبه
پرته له خدايه،
چې نه مې ځاري
داسې ټاټوبی،
چې دښمني نه پالي.

کله ناکله تښتېدل غواړم
له خپل پوستکي
له خپله آوازه
له خپلې ژبې
غواړم وتښتم
د باغونو د وږمې په شان
غواړم وتښتم
له خپله سيورې
له خپلې ښې
غواړم وتښتم

د خرافاتو، د مارانو له ختيځه
د خلفاؤو، د پاچايانو له ختيځه

غواړم مينه وکړم
د مني د مارغانو په شان
ای د چړو ختيځه،
ای د زندۍ ختيځه
ای اميرانو، ای پاچايانو
غواړم مينه وکړم
د مني د مارغانو په شان.

د یو بافرهنګه سپي یادښتونه

اربابه!
نه زر غواړم، نه حریر، نه یاقوت
نه وریښم، نه اطلس
غواړم، خبرې مې واروې
په شعرونو کې پنځوم
د عربانو کرکه
د عربانو کریکه!

اربابه!
که شعر دې نه خوښیږي
که غزل دې نه خوښیږي
جلاد ته ووایه
پرېږدې
پرېږدې
آزاد
وغاپم.

له شعره څه ګټه؟

له شعره څه ګټه
که پاځون اعلامولی نشي؟
که بلوسګران نابودولی نشي؟

له شعره څه ګټه
چې اړتیا یې لرو
اورشیندونکي بلوا ته لمسولی نشي؟

له شعره څه ګټه
که د زورواکو شاهانو له سره
تاجونه اخیستلی نشي؟

ډبرویشتونکي ماشومان

نړۍ یې حیرانه کړی،
په لاسونو کې یې ډبرې
ډیوه یې روښانه کړی په ترووږمه کې
زېږی ورکوي
مقاومت کوي
منفجرېږي د بم په شان،
شهیدان دي
خو موږ د قطبي یږو په شان
چې پوستکی یې د یخنۍ په وړاندې
کلک شوی
لا کنګل یوو.

زموږ پر ځای جنګېږي،
په ځمکه ولوېږي
موږ بېغمه ناست قهوه خانو کې
قهوه څښو په مزو کې
دا یو لالهانده سوداګرۍ کې
دا بل د میلیاردو ډالرو په تمه
هغه بل د مرمرینو سینو په لټه

د څلورم واده په هڅه
هغه یو په لندن کې ګرځي
اسمانڅکو ماڼیو پسې
دا بل سرګردانه د وسلو سوداګرۍ پسې
یو ډیسکو کې اخلي غچ له سیاله
دا بل د حکومت د تاج و تخت
په لټه.

آه...
د خیانتونو نسله
د پیسه‌پالنې نسله
بېکاره نسله
هرځایي نسله
که تاریخ څومره هم پټ ودرومي
یو ورځ به ډبرویشتونکي ماشومان
پر تاسې جوړ کړي
د لغتو باران.

د بلقيس* په وینښتو کې دولس سره ګلان

۱

پوهېده چې ما به ووژني
پوهېدم چې هغه به ووژل شي
وړاندوينې وختلې دواړه سمې
هغه د پتنګې په شان
د جهالت د پېر پر ويجاړو ولېده
او زه د هغه عصر د غاښو تر مينځ،
چې شعر
د ښځې سترګې
او سور ګل د آزادۍ
له ستونې تېروي
دړې وړې شوم.

---

*بلقيس الراوي د نزار قباني مېرمن وه. هغه د ۱۹۸۱ کال د دسمبر د پنځلسمې نيټې په انتحاري بريد کې، چې په بيروت کې د عراق پر سفارت تر سره شو، له ٦١ نورو کسانو سره ووژل شوه. دا بريد الدعوه اسلامي ډلې، چې د ايران د آخوندي رژيم ننګه يې له ځان سره لرله ، تر سره کړ. پ.ژ

۲

پوهېدم،
چې وبه‌وژل شي
د خچنتيا په پېر کې ښايسته وه
د کرغېړنتيا په پېر کې رڼه وه
د انسان وژونکو په پېر کې انسانه
د شينکۍ په مينځ کې نايابه لعله
د بې شمېره مصنوعي ښځو په مينځ کې اصيله!

۳

پوهېدم،
چې وبه‌وژل شي
ځکه روښانه يې وې سترگې
د ياقوت د دوه سيندونو په څېر
ويښته يې اوږده
د بغداد د شپو په څېر
دې ټاټوبي
دې ټولې زرغونتيا
د زرگونو خرماوو انځورونو
د بلقيس په لېمو کې
تاب
رانه وړ.

۴

پوهېدم،
چې وبه‌وژل شي
ځکه د غرور لورښود يې
د ټاپوزمې له لورښوده و خورا لوی
پرتم،
پرې نښوه،
چې د انحطاط په عصر کې ژوند وکړي
ځلانده اروا يې پرې نښوه،
چې په ترږمو کې ژوند وکړي.

۵

هسک غرور يې
نړۍ کوچنې کړې وه
بکس يې وتاړه
ورو ورو
د پښو د ګوتو په څوکو،
بې‌له کومې خبرې يې
نړۍ پرېښوده.

٦

نه ډارېده
چې مورنی ټاتوبی يې ووژني
ډار يې دا و،

چې مورنۍ ټاټوبی یې ځان ووژني!

۷

زما پر کتابچو یې
د شعر د بډایه وربځو په څېر
شراب
ګبین
توتکۍ
سره یاقوت
وبهول
زما پر احساس یې
بادبانونه
مرغان
او له نهیلۍ ډکې شپې
وشیندل

له تللو وروسته یې
د اوبو دوران پای ته ورسېد
او د تندې دوران پیل شو.

۸

همېش مې احساسوله
د تګ په حال
چمتو یې په سترګو کې وو بادبانونه
د تللو په حال

پر بنو يې روانه وه الوتکه د هسکېدو په حال
په لاسي بکس کې يې
زموږ د واده په لومړۍ ورځ
پاسپورت
د الوتکې ټکټ
او ويزې د هغو ټاټوبو،
چې ليدلي نه وو
يوه ورځ مې وپوښتله،
په دې کاغذونو کوې څه؟
ويې ويل:
له سرې زرغونې سره ديدار لرم.

۹

کله چې د کنډوالو له مينځه
بکس يې ورله راکړ
ما يې
پاسپورت
د الوتکې ټکټونه
او ويزې وليدلې
پوه شوم،
چې ما له بلقيس الراوي سره واده کړی نه و
زه د سرې زرغونې مېړه وم...

۱۰

کله چې ښایسته ښځه مري
ځمکه خپل تعادل له لاسه ورکوي
سپوږمۍ سل کلن عمومي وير اعلاموي
او شعر بې‌کاره کېږي!

۱۱

بلقیس‌الراوی
بلقیس‌الراوی
بلقیس‌الراوي
د نوم آهنګ يې په ما و ګران
د شونډو په سر مې په کراتو تکراراوه
د نامه په ځنګ کې يې
غبرګول د خپل نامه سخت ډارولم
لکه د رڼې وياله خړول
يا د يوه ښايسته سمفوني ګډوډول.

۱۲

دې ښځې
نبايد ډېر ژوند کړی وای
دې پخپله هم نه غوښتل
هغه،
د شمعې د يوې لمبې په څېر وه
د بلينډې د يوې شغلې په څېر وه

د يوې شاعرانه شېبې په څير،
چې د وروستۍ کربښې دمخه
انفجار کوي....

دلته ولې څوک نه خاندي؟

گرانه!
چې په سترگو کې دې
وير، غربت او تراژيدي وينم
مور، هغه هېواد يوو،
چې په ښادۍ نه پوهېږو!
ماشومانو مو لا
د بوډۍ ټال ليدلی نه دی
هغه هېواد،
چې دروازې يې تړلې
اند او احساس يې لغوه کړي!

هغه هېواد،
چې په کوترو کوي ډزې
په وريځو، په جرسو کوي ډزې
دلته مارغان د الوتلو پروا نلري
شاعر د شعر ويلو ډار نلري!
هغه هېواد،
چې د تللو لار نلري
ان مچ له الوتلو ډارېږي
د شعر شپه دلته نه جوړېږي!

هغه هېواد،
چې نيمايي يې پنډغالی
نيمايي نور يې ساتونکي
مړو يې کړی واده
د يو بل له مېرمنو سره
مالومه نه ده
خلک يې چېرې رهيدلي!

زېړسرې فرانسوی سپلانۍ راته وايي
ستاسې هېواد ډېر ښايسته دی،
چې تر اوسه ما ليدلی

دلته،
باران خاندي
ګلان خاندي
الوچې خاندي
انار خاندي
ياسمن راځوړند له دېوالونو
خو دلته ولې څوک نه خاندي؟!

ورځ به شي!

ورځ به شي
ته به راته ګرانه یې
ورځ به شي
اندېښنه مه کوه،
چې پسرلی دی ځنډېدلی
وېرجنه مه اوسه
که باران دی ودرېدلی
رنګ به بدل شي حتماً د اسمان
سپوږمۍ به راستانه شي خپل مدار ته.

ورځ به شي
ورځ به شي
هغه ورځ به پوه شم،
چې تمدن ولې ښځینه دی
شعر ولې ښځینه دی
عاشقانه لیکونه ولې ښځینه دي
ښځې چې مینېږي
ولې په مرغۍ
په رڼا
په اور
بدلیږي!

ورځ به شي
د بدويت جامې ګوځارم،
چې زده کړم آر د خبرو اترو!
ورځ به شي
هغه ورځ به
د انحطاط دوره خوشې کوم
تا ته به ښکلي کليمات ليکم
د کليمو له بريدونو به تېرېږم
د کلام شيشه به ماتوم!

ورځ به شي
هغه ورځ احساسات مې رهبري کوم
د غرور سر مې پرې کوم
د قبيله ای تعصب ميراث له دننه پرېمنځم
د پاچايانو پر ضد بلوا کوم.

ورځ به شي
سرتېري مې رخصتوم
آسونه مې خوشې کوم
فتوحاتو ته مې د پای ټکی ږدم
خلکو ته برالا وايم:
ستا د سترګو ساحل ته رسېدل
څه لويه بريا ده!

له اباتمامه* بخښنه

۱
گرانو شاعرانو
که راتوليږو چې جوړې کړو کوکې
چې وېرجن لاوېرجنوي
لاملالوي
که يوازې د شعر ترنم
د شاعرانو يوځاې کيدل،
جلا کيدل دي
که تويوي شراب مو په خوله کې
چې مست او نشئه مو کړي
ومورژوي د خزان د پاڼو په شان
نو زه معذرت غواړم!

---

* اباتمام (حبيب بن اوس الطائی) د عباسيانو په دوران کې يو مشهور عرب شاعر و. هغه په شعر کې د نوښځانده، خلاقانه او تازه او پيچېلی انځورو د کارولو له امله مشهور و. پ.ژ

۲

گرانو شاعرانو
که نڅېړو د تل په شان بې‌پښو
که ویناوې کوو د تل په شان بې‌غابښو
که باورمن یوو د تل په شان بې‌ایمانه
که په دار وهو د خپلو قړتو پړتو په پړي
هر څوک چې رانوځي تالار ته
نو زه مې ټولوم ټولې پاڼې
او معذرت غواړم!

۳

گرانو شاعرانو
که تر قیامته اخته په جنجال یوو
د **همزه**لیکلنې پر سر
که تر قیامته ترنگیلي یوو
د **عمرو بن کلثوم*** د قصیدې پر سر
که غواړو هماغه تکراري شعرونه په کراتو ولولو

---

*عمرو بن کلثوم له اسلام مخکې یو عرب شاعر و، چې د حماسي شعر ویلو لپاره یې شهرت درلود. پ.ژ

که غواړو بیا بیا د **نصب** و **جر** حرفونه وژیوو*
که غواړو بیا دروغ ووایو
که غواړو بیا خلک دوکه کړو
که غواړو بیا تندر د برېښنا جوړ کړو،
بې له دې چې باران وورېږي
نو زه مې ټولوم ټولې پاڼې
او معذرت غواړم!

۴

ګرانو شاعرانو
که له یو بل سره راټولېږو
چې شراب وڅښوو
چې مست شوو
چې څملو د ریحان و عنبر پرکټونو
که ګمان کوئ چې شعر اجاره شوې نڅاګره
د جشنونو ده
یا د ویر، د زیږون د مراسمو کرایه شوې
یا د **زیر** او **عنتره**** د خبرو تکرار

---

*نصب حروف هغه یو دي، چې مضارع فعل منصوبوي. یانې د مضارع فعل د اعراب علامت بدلوي او جر حروف هغه یو دي، چې له ځانه وروسته نوم ته کسره ورکوي، یانې هماغه اضافه حرف ته ویل کېږي. پ.ژ

** الزیر سالم او عنتره بن شداد دواړه له اسلام وړاندې د عرب اوځارې ادبي او حماسي څېرې وې. پ.ژ

که گمان کوئ
د شعر یوازینی اندېښنه
د قیصر د معشوقې سرگرمول دي
د مانۍ ټولو ساتونکو، سرتېرو ته رشوت ورکول دي
که گمان کوئ چې د **حجاج** د خطبې غلا کول دي
په خپله د **حجاج** او د منبر غلا کول دي
که وژنو یو بل چې پوه شوو
څوک دی تر ټولو زبردست شاعر
نو بیا مو تر ټولو لوی شاعر
خنجر دی.

۵

ای **اباتمامه**
چېرې یې؟
عطرجنې ویناوې دې چېرې دي؟
چېرې دی هغه لاس،
چې په ناپېژاندو کې کړي سفر
کړي نوې پنځونې

ای **اباتمامه**،
قصیدې مو کونډې شوې
لیکنې مو کونډې شوې
کلیمې،انځورونه مو کونډې شوې
نه مو پر کتابچو بهېږي اوبه

نه مو پر بېړيو لګېږي بادونه
نه لمر شته، نه سپوږمۍ

ای **اباتمامه**،
شعر پر ځان راځرخېدلی
کليمې، د لغتونو قاموس لمسېدلی
کليوال، ښاريان لمسېدلي
سيند له خپله رنګه سترې شوی
ونې له خپله تنې ستومانه شوي
موږ دلته
د اصحاب کهف په شان
ناپوه، بې‌خبره
نه مو انقلابيانو انقلاب کړی
نه مو شاعرانو شعر ويلی

ای **اباتمامه**
زمونږ شعرونه مه لوله
ټولې مانۍ مو کاغذي
ټولې اوښکې مو ډبرې

٦

ای اباتمامه
شعر په خپلې ژورتيا کې دی يو سفر
د راتلونکي په لور دی يو ماڼو

هغه کشف دی، چې نه پاتې کېږي په انتظار
خو موږ بدل کړی د واده د جشن په شان په یو شي
د هغه دربېدلي بادي برنجي سازونو د ریتم په شان په یو شي
ته وایی گواکی
همدا یې برخلیک دی

۷

ای د کلیمو امیره
وبخښه چې موږ ټولو له کلیمو سره کړی خیانت دی
په **تشطیر**، **تربیع**، **تخمیس** او **توصیف** مو ستړي کړي
ای **اباتمامه**
اور مو سوځي
خو لا اخته یوو موږ په شخړو له یو بل سره
د **مصروف** و **ممنوع الصرف** په اړه
نیواکگر پوځ هم
ممنوع الصرف دی!!

لا مو لینگي رېوو
ناست په انتظار په مسجدونو کې
چې راشي امام علي یا عمر
خو یو به هم رانشي
رابه نشي
بې‌له خپلې توري
څوک بریا ته رسیدلی نه دی

۸

ای اباتمامه

پر شعر نلري ایمان نور خلک
پر شاعرانو نلري ایمان نور خلک
ته ووایه ای شاعره
کله چې شعر زړېږي
ولې په چاړه نه وژني
ځان نور؟!

شعر پوښتنه کوي

سره له ټولو جلادانو،
چې غوځوي سرونه
خوشحال يم چې له شعرونو مې ډارېږئ
نېکمرغه يم چې د رنګونو له څاڅکو وېرېږئ
د کاغذونو له خش‌خشه رپېږئ!

ای واکمنو،
چې له کليمې وېرېږئ
له ترانې ډارېږئ
له خلاقه شاعره رپېږئ
ای واکمنو،
چې په خپل واک ډارېږئ
د ګلونو له وږمې بېرېږئ
د زردالانو له بويه وېرېږئ
ای واکمنو،
چې ورکوئ پوځيانو ته فرمانونه
چې بندکړي
توروتمبو شاته
شوقونه

خوشالېږم چې سپي مو خوشې کوئ
دروازې مو تړئ
په خپلو ښځو ډارېږئ،
چې بندې نشي د مينې په لومه د پاچايانو

خوشالېږم چې کتابونه مې قتل‌عاموئ
شعرونه مې ذبحه کوئ
خو جسد به مې شي بدل
په بارگاه يوه ورځ
په زيارت د مينانو د ورتګ يوه ورځ

هېڅوک نشي کولای آسونه ايسار له شنېدلو کړي
مرغۍ بندې د نويو ټاټوبو له موندلو کړي
وبه‌وژنئ ليکوالان
خو ليکل وژلی نشئ
وبه‌وژنئ سندرغاړي
خو آواز وژلی نشئ
په دې سيالۍ کې يوازې کليمې بريالۍ دي.

يوه کوټه
يوه حرمسرا
نهه نوي ښځې مو راغونډې کړي
هر څه دي برابر:
نکاح‌خط

طلاق‌خط

شراب په جامونو کې
سترگې مو سرې د نغري د سکروټو په شان
خو د اخلاقي ارزښتونو لپاره
تل مو منعه کړي زما اشعار!!!

په تمه راله واوسئ،
بې خبره راځم
د **مهدی** یا **بُراق** په شان
سترگې په لار راله واوسئ،
د پېژندو مې اړتیا نشته
خلک به راځوړند کړي پر دېوالو
د پاچا د عکسو پر ځای
عکسونه زما.

راله منتظر واوسئ ای دلالانو،
چې ودان کړي مو د تېلو له پیسو دي
د نفاق اهرمونه
شعر و نثر مو راته بدل کړ
د ارتزاق دي دکانونه!
سترگې په لار راله واوسئ،
چې شعر:
د ولس د تندي له خولو
د ډوډۍ له بخرو

د ځپلو له ګړنګونو
له ژورو راپورته شويو زلزلو
د بهر په لور تل پنځول کېږي.

ای واکمنو،
هر څومره که لوړ کړئ
دېوالونه
بنده به نکړای شئ
د لمر څريکېدنه!

مسافر

سپاره د ویر په بېړۍ
رهبر مو یو مزدور
شیخ مو غل د دریابو
بېوطنه
څارل شوي
د مرغیو په څېر د مهال پر نقشې
بې‌اسناده مسافر یوو
بې‌کفنه مړي.

موږ د عصر بدلمنې
پلوري مو
پیسې اخلي واکمنان
موږ د ماښیو مینځې
له کوټې نه کوټې ته
له غېږې نه غېږې ته
له مالک نه مالک ته
له بُت نه بُت ته
هر شپه منډې په څېر د سپیانو
له **عدنه** تر **طنجه**

له **طنجه** تر **عدنه**
په لټون د قبيلې،
چې راووايي هركلی
د پردې په لټه د پټېدو
د سرپناه په لټه د مېشتېدو

شاوخوا مو دي اولادونه
ملاګانې يې دي کړوپې
لټوي په زړو قاموسو کې
بېساری يو جنت
بېساری يو غټ دروغ
د وطن په نامه
يو دروغ.

دېره يوو د ژړا په ښار
قهوه مو د كربلا وينې
غوښه مو ګډه د كربلا په غوښه
خواړه
څښاک
عادتونه
بيرغونه
ګلونه
قبرونه

پوستکی
مو لري مُهر د کربلا
څوک مو نه پېژنې په دې بيديا
نه اوښ، نه ونه د خرما
نه تېږه، نه ميخ
نه هندي، نه عفرايي
پاڼې مو شکمنې
فکرونه مو جالبه
نومونه مو نه دي نومونو ته ورته
نه مو پېژني
هغوی چې تيل څکي
نه مو پېژنې،
چې اوښکې څکي
رنځ څکي.

بنديان يوو د هغو متنونو،
چې واکمنان يې ليکي
بنديان يوو د هغه دينونو،
چې ملايان يې تفسيروي
بنديان يوو دننه د غمونو،
غمونه مو دی خوندور له هرڅه په تنونو
څاري مو په قهوه خانو کې
څاري مو په کورو کې

ځاري مو ان
د ميندو په نسو کې!!

په انتظار دی هر چېرې
يو مخفي جاسوس
له قهوی مو څکي
پر تخت مو بيدېږي
په ليکونو کې مو ګوتې وهي
کاغذونه مو لټوي
په پزه مو ننوځي
په ټوخي سره مو راوځي
ژبې مو پرې شوي
سرونه مو پرې شوي
ډوډۍ مو له ډار،
له اوښکو سره لمده شوې
که اعتراض وکړو د سيمې ساتونکې ته
راته وايي:اعتراض ممنوع
که تضرع وکړو د اسمانو خدای ته
راته وايي: تضرع ممنوع
که نارې د مرستې وکړو د الله رسول ته
راکوي نه ستنېدونکي ويزې موږ ته
که د وروستې قصيدې لپاره
يا د وروستي وصيت لپاره
مخکې له دې چې راځوړند شوو له داره

وغواړو قلم د ليکلو لپاره
موضوع بدله کړي د دې لپاره.

ای وطنه
چې د کرکې پر دېوال يې صليب کړی
ای د اور غونډسکې
چې د ګړنګونو په لور يې رهي کړی
پيدا نه شول څوک
نه له **مضر** نه له **ثقيف** قبيلې
چې په وينه لت پت دې وطن ته
نذرانه يو جام له خپلو وينو کړي
يا ورکړي خپلې يو بوتل شريفې ميتيازې
يا له دې خيري خيري عبا
چا درنکړه يوه ورځ
يوه خولۍ
يوه چپنه ډالۍ

ای وطنه،
چې د خزان د وښو په شان يې مړاوی
شکېدلي يوو موږ د ونو په شان له خپلو زېلو
له خپلو هيلو، يادونو آواره شوي يوو
ډارېږي سترګې مو له خپلو اوازونو
واکمن مو دي هغه خدايان

چې بهېږی شنه وینه یې په رګو کې
مور د کنیزانو نسل
نه مو پېژني د **حجاز** مشران
نه مو پېژني د صحرا عامیان
نه مو **ابوالطیب** مني نه مو **ابوالعتاهیه**
که ځي رانه یو جلاد
سپاري مو په بل جلاد

د سترېا د بندرونو مهاجر
د بیروت له سینده د عرب تر سینده
نه مو غواړي څوک
نه **فاطمیون**، نه **قرمطیان**
نه **مملوکیان**، نه **برامکیان**
نه شیطانان، نه ملایکې
نه مو غواړي څوک
په مالګینو ښارو کې،
چې پرې کوي هرکال
د میلیونو کتابونو سرونه
په هغه ښارونو کې،
چې دولتي استخبارات یې کوي
د ادبیاتو لارښوونه
نه مو غواړي څوک

سپاره د ویر په بېړۍ
رهبر مو یو مزدور
شیخ مو غل د دریابو
لکه موږکان په قفسونو کې بندیان
نه مو مني کوم بندر
نه مو مني کومه مېکده
پاسپورتونه مو ټول راصادر کړي شیطان
لیکنې چې کاږو
خوښې نه دي ټولې د سلطان

له زمانه یوو بهر مسافر
له مکانه یوو بهر مسافر
پیسې ورکې، شتمني ورکه
اولاد ورک، نوم ورک
پېژاند ورک، د امنیت حس ورک
نه مو **بنی هاشم** پېژني، نه **بنی قحطان**
نه مو **بنی ربیعه** پېژني، نه **بنی شیبان**
نه مو د **لنین** پېروان پېژني، نه د **ریګان**
ای وطنه،
ټول مرغان دي په خپله ځاله
چې حرفه یې ده آزادي
مري دباندې له وطنه.

مینه او تبل

۱

ته به څه وختې پوهېږې؟
ته به څه وختې پوهېږې؟
راله ووایه ښاغلیه؟
زه د هغو جینکو په کتار کې نه یم،
چې ستا محبوبې دي
نه ښځینه فتحه یم،
چې ورسیوا مې پر خپلو فتحوحاتو کړې
نه کومه شمېره یم،
چې ورزیاته مې پر خپلو دوسیو کړې
ته به څه وختې پوهېږې ښاغلیه؟

۲

ته به څه وختې پوهېږې؟
ای اوښه،
چې تر اوسه په بیدیا کې
اوسار تړلی نه دی ستا په پزه چا

څېره دې،
لاسونه دې
همېش
د خيرو،
د ټناکو لاندې پټ
ته به څه وختې پوهېږې؟
چې زه به نوره ستا په لاسو کې
د سګرټو ايره نه يم.

ته به څه وختې پوهېږې؟
چې پر بالښت به دې
له زرګونو سرونو يو سر نه يم
ته به څه وختې پوهېږې؟
چې ستا د ليلام
مجسمه به نه يم
ته به څه وختې پوهېږې؟
چې پر سينه به مې نه وي ستا نوکارې
ته به څه وختې پوهېږې؟

۳

ته به څه وختې پوهېږې؟
چې ما به نشې کړای بې‌حسه
امارت به دې نشي کړای ما بې‌سده
ته به څه وختې پوهېږې؟

چې سره له تېلو
سره له ټولو امتیازاتو
سره له هغو تېلو،
همرنگه ستا د چپنې
سره له هغه بې شمېره موټرونو،
چې گڼو معشوقو له ډالۍ دي
ته به د نړۍ څښتن نشی.

څه شول ستا هغه مشهوره د اوښانو بازارونه؟
څه شول ستا پر لاسونو هغه خالونه؟
څه شول ستا د کېږدۍ سوري؟
څه شول ستا د پښو د تل چاودونه؟
څه شول ای منفعله؟
څه شول ای د خواهشاتو مرييه؟

اوس دې عقشبازي د صفتونو شرحه
لس‌ها ښځې سر په سر
د لذت پر بړستن انباروی
د یوه مړه حیوان جسد په څېر
له دېوال یې راځړوی
ته به څه وختې پوهېږی ښاغلیه؟

۴

ته به څه وختې پوهېږی؟
ای خېټوره

زه هغه نه یم،
چې له اوره دې وډارېږم
لېواله ستا د جنت شم
لوږ مې دی عزت
باوقاره له سرو زرو،
چې ته یې لری په لاسو
ته به څه وختې پوهېږی؟

زما فکر دی جلا
ستا د فکر له فضا
ای چې خانواکۍ دې
په سلول سلول کې وهلي جرړې
ای چې بیدیا سخته شرمنده ده،
چې تا ته ده منسوبه
ته به څه وختې پوهېږی ښاغلیه؟!

۵

ای د تېلو امیره
د خپلو هوسونو په چقړو کې ورغړه
ورغړه، لکه پر کاشیانو رغړېدنه
ورغړه د گمراهۍ په لوگیو کې ورغړه
ته تېل لری تېل
د خپلو معشوقو پر پښو یې ومښه
ای د تېلو امیره

په پاریس کې دې لیدلي نایټ کلبونه
وژلي یې ستا په ذات کې رحمونه
وژلي یې ستا مېړانه مهرباني
د بدلمنې ښځې په پښو کې دې
ښخ کړی غچ تر خاورې لاندې
په وړیا دې ورکړ **قدس**
په وړیا دې ورکړ خدای
په وړیا دې ورکړې ان د مړو ایرې...
تا له سره هېر کړي،
چې د اسرائیلو په جګړه کې
جنینونه په خاوره ولېدل
تا خو له سره هېر کړي،
چې څومره ودانۍ ړنګې
پر سرو شوې
تا خو له سره هېر کړي،
چې څومره قرآنونه سوځېدلي
په اور کې
تا خو له سره هېر کړي،
چې رپولې یې خپله جنډه
د هېواد د څیري بېرغ پر ځای ده
تا خو له سره هېر کړي،
چې په **حیفا** و په **یافا** و **بئرالسبع** کې
هره ونه صلیب شوې د خلکو لپاره

د هغو لپاره چې تا هېر کړي له سره
چې وو ستا له نسله

قدس دې په وينو ډوب
خو ته ډوب په شهوتو کې
داسې آرامه بيده يې
ګنې دې ناورين له تا سره څه تړاو نه درلود
ته به څه وختې پوهېږې؟
کله به دې په ذات کې انسان راويښېږي؟
ته به څه وختې پوهېږې؟

پوښتنه

ما مه پوښته،
چې څنګه يم؟
که رښتيا يم درله ګران...
رانه وپوښته:
ګوتې دې څنګه دي؟

موږ په «ترهه‌ګرۍ» تورنوي!!

موږ په «ترهه‌ګرۍ» تورنوي
که دفاع وکړو د ګل له بویه
که دفاع وکړو د ښځې له خوشبویه
که دفاع وکړو له بې‌ګناه قصیدې

موږ په «ترهه‌ګرۍ» تورنوي
که دفاع وکړو له شنه اسمانه
له هغه هېواده،
چې په کې څه پاتې نه دي
نه هوا، نه اوبه
نه کېږدۍ، نه اوښان
نه توره یوه قهوه...

موږ په «ترهه‌ګرۍ» تورنوي
که دفاع وکړو په مېړانه
د **بلقیس** له زلفانو
د **میسون** له لبانو
له **هنده**

له **رغده**

له **لبنی**

له **ربابه**

که دفاع وکړو

د الهام په بڼه چې راوریږي له بڼو

د رانجو له بارانه!

له ما سره به و نه مومئ

محرمانه شعرونه

محرمانه ژبه

یا محرمانه کتابونه،

چې بندیوان یې د دروازې تر شا کړم!

ان یوه قصیده نلرم،

چې روانه محجوبه وي

په واټو کې...

موږ په «ترهه‌گرۍ» تورنوي

که د خپل هېواد له پاتې‌شونو ولیکو

ناتوانه،

شیندلي،

ړنګېدلي

چې غړي یې وراسته

پاشېدلي

له هغه هېواده چې پېژاند لټوي

له هغه بې‌نومه پرګنو
له هغه هېواده،
چې له تېرو بدایه شعرونو یې
پاتې نور څه نه دي
د **خنساء*** له قصیدو پرته
له هغه هېواده،
چې د اسمان په لمن یې
سره، شنه یا زېړه آزادي پاتې نه ده...
له هغه هېواده،
چې د ورځپاڼو پېرېدو ته مو پرېږدي
خو د خبرو اورېدو ته مو نه پرېږدي...
له هغه هېواده،
چې پر ټولو مرغیو
د چغېدو تلپاتې بندېز لګېدلی
له هغه هېواده،
چې لیکوالان یې عادت شوي
له ډېره ډاره،
پر هوا لیکل کا!!

---

* خنساء، چې اصلي نوم یې تماضر بنت عمروالسلمیه و، له اسلام څخه دمخه یوه مشهوره شاعره وه. هغه د خپل ورونو،صخر او معاویه لپاره، چې د اسلام له عصره وړاندې ووژل شول، د مرثیه ویلو لپاره مشهوره ده. د هغه په قصیدو کې تر ډېره د خپلو ورونو زوړتیا او ویر او خپګان بیان شوی دی. پ.ژ.

له هغه هېواده،

چې حال يې، احوال يې

زما د وطن له شعره څه توپير نلري:

خوشې شوې ويناوې

بې‌مانا خبرې

ورداتي کلام

غيرې عربي ژبه

غيرې عربي بڼه،

چې نه پيل لري نه پای

نه له خلکو سره اړيکه

نه له ځمکې سره

نه د بشر له رنځونو سره!

له هغه هېواده،

چې درومي د سولې مذاکراتو ته

له مېړانې تش

پښې‌ييله!

له هغه هېواده،

چې سړيو يې له ډاره

ځانونه لامده کړي!

او له مېرمنو پرته

څوک ورپاتې نه دي

څوک ورپاتې نه دي،

چې **نه** ووايي هغو ته،
چې په ګونډو شول
او جوړه يې هتې
زموږ له ډوډۍ،
غوړو،
له کورو،
له څلانده تاريخو کړه

داسې شعر راپاتې نه دی،
چې خپل عفت يې
په برېستنې د سلطان لړلی نه وي!

موږ په سپکېدو يوو روږدي شوي
له هغه انسانه به پاتې څه شي،
چې عادت يې د سپکېدو شي؟!

لټوو د تاريخ په کتابو کې
اسامه بن منقذ
عقبه بن نافع
حمزه و **عمر**
او **خالد،** چې د شام په لوري درومي...
په ملي ړوندتيا يوو اخته شوي؟!
يا له کورمالۍ کړېږو موږ؟!

موږ په «ترهه‌ګرۍ» تورنوي

که تر اسرائیلي بېلدوزرو لاندې،
چې مو خاوره اړوي راوړي
تاریخ مو اړوي راړوي
انجیل مو اړوي راړوي
قرآن مو اړوي راړوي
خاوره د پیغمبرانو مو اړوي راړوي،
ونه غواړو شوو مړه
که گناه مو دا وي
نو بیا څومره ښکلې ده «ترهه‌گري»!

موږ په «ترهه‌گرۍ» تورنوي
که د مغولانو، یهودیانو* او بربرو په لاسونو
ونه غواړو شوو نابود
که د **امنیت شورا،**
چې خېټه وربانديې اچولې ده لوي امپراتور
وولو شیشې
په کاڼو!

موږ په «ترهه‌گرۍ» تورنوي

---

*نزار قباني په ځینو شعرونو کې په مستقیمه توگه پر یهودانو برید کړی او ان دا یې هم ویلي که چېرې هیتلر له یهودانو بې‌غمه کړي وای، نو فلسطین به له داسې ربړې سره مخ نه وی. د نزار قباني دا ډول دریځ یو ارتجاعي او ناسم دریځ دی، ځکه ستمگران هېڅکله د خپلو ولسونو استازي کېدای نشي. که چېرې ونکړای شو د ولسونو او دولتونو، د ولسونو او واکمنو ستمگرو طبقاتو تر مینځ توپیر وکړو، نو د یو دموکراتیک او آزادي غوښتونکي دریځ پر ځای یو ارتجاعي او استبدادي او ورسته‌پاتې دریځ غوره کوو. پ.ژ.

که له لېوه سره مذاکرې ته غاړه کېنږدو
او امریکې،
دې بې‌فرهنګې ته
د بشري کلتور په وړاندې
له دې بې‌تمدنې سره
د نني تمدن په وړاندې
د مرستې لاس ورنکړو!
امریکا هغه ستره ودانۍ ده،
چې دېوال نلري!

موږ په «ترهه‌ګرۍ» تورنوي
که مخالفت وکړو له هغې زمانې سره،
چې په کې شتمنه،
مغروره
ځواکمنه امریکا
د عبري ژبې رسمي ژباړونکې شوې!

موږ په «ترهه‌ګرۍ» تورنوي
که د **قدس** و **الخیل**
یا د **غزې** و **ناصرې**
پر مخونو ګلونه وشیندو
که ویسو اوبه محاصرې ته!
ډوډۍ محاصرې ته!

موږ په «ترهه‌ګرۍ» تورنوي
که غږ پورته کړو
د پرګنو ضد مشرانو په وړاندې
د هغوې په وړاندې،
چې زینونه یې بدل کړل
غوره یې د وحدتپالنې پر ځای کړه دلالي!

موږ په «ترهه‌ګرۍ» تورنوي
وایي د «ترهه‌ګرۍ» کوئ ننګه،
که د فرهنګ دنده کړو خپله
که د فقهې او سیاست کتابونه لولو
که یاد کړو خپل لوی خدای
که سورت د «فاتحې» کړو تلاوت
که د جمعې خطبې ته شوو غوږ

موږ په «ترهه‌ګرۍ» تورنوي
که له خپلې خاورې
د خپلې خاورې له ستروالي دفاع کړو
که پاڅون کړو
پر خلکو د تبري په وړاندې
پر ځان د تبري په وړاندې...
که راپورته په ملاتړ شو
د واټونو د خرما د وروستیو ونو
د اسمان د وروستیو ستورو

د خپلو نومونو د وروستيو تورو
د خپلې مور د شيدو د وروستيو څاڅکو
که ګناه مو دا وي
نو بيا څومره ښکلې ده «ترهه‌ګري»!

له «ترهه‌ګرۍ» سره موافق يم
که ژغورلای مې شي له هغو کډوالو،
چې له روسيې
له رومانيې
له مجارستانه
له لهستانه راغلي
او په فلسطين کې يې
زموږ پر اوږو پښې ايښې
راغلي،
چې د قدس منارې
د الاقصی جومات دروازې
ډبرليکنې او ګنبدونه رانه غلا کړي.

له «ترهه‌ګرۍ» سره موافق يم
که وکړای شي مسيح
د مرګ او ويجاړنې له سفيرانو
آزاد کړي
مقدسه مريم او مقدس ښار
آزاد کړي.

تر پرونه مو خلک
د خپلو ټاټوبو په واټو کې
په خېر د اسونو شنېدل
څپاند وو ډگرونه
د نهرونو د صلابت په شان
خو د **اوسلو** له تړون وروسته
نور مو غاښونه په خولو نشته!
بدل شوي په ړانده ملت یوو موږ؟!
بدل شوي په گونگي ملت یوو موږ؟!

له «ترهه‌گرۍ» سره موافق یم
که له ستمگرو، بلوسگرو ژغورلای شي ملت
د انسان له وحشته ژغورلای شي انسانیت.

له «ترهه‌گرۍ» سره موافق یم
که له یهودي امپراتوره مې ژغورلی شي
که له رومي امپراتوره مې ژغورلی شي.

له «ترهه‌گرۍ» سره موافق یم
تر هغو چې په «عدل» و «انصاف»
وېشل شوې نوې نړۍ وي
د اسرائیلو
د امریکې تر منځ!

له «ترهه‌ګرۍ» سره موافق یم
له ټولو شعرونو سره
له ټولو نثرونو سره
له ټولو غاښونو سره،
چې په خوله یې لرمه
تر هغو موافق یم،
چې نوې نړۍ وي
دربست د قصاب په واک کې!

له «ترهه‌ګرۍ» سره موافق یم
تر هغو،
چې نوې نړۍ
موږ د لېوانو په کتار کې شمېري!

له «ترهه‌ګرۍ» سره موافق یم
تر هغو،
چې د امریکې سنا
د نورو کړنې ارزوي
جایزې ټاکي
جزا ټاکي!

له «ترهه‌ګرۍ» سره موافق یم
تر هغو،
چې نوې نړۍ

په خپل ذات کې د عربو له بویه وي
بېزاره

له «ترهه‌گرۍ» سره موافق یم
تر هغو،
چې نوې نړۍ
زما د ماشومانو سرونه پرې کوي
او د خپلو سپو مخې ته یې اچوي
نو برالا وایم:
له «ترهه‌گرۍ» سره موافق یم...
له «ترهه‌گرۍ» سره موافق یم...

مینه بریالۍ ده

سره له دې چې برېکۍ
جګېږي زما په سترګو کې
سره له دې چې غم
بیدېږي ستا په سترګو کې
سره له دې چې په دې دوران کې
پر ښکلا کوي ډزې
هر چېرې
پر اند و عدالت کوي ډزې
هر چېرې
زه وایم مینه بریالۍ ده
په کراتو وایم
مینه بریالۍ ده

د وچېدلو،
مړاوېدلو په وړاندې
هیڅ پټنځی،
هیڅ پناهځای نشته

له مهربانۍ ونې
پرته

سره له دې ړنګېدلي دورانه
سره له دې دورانه
چې ليکوالان وژني
ليکنې وژني
په کوترو کوي ډزې
په سرو ګلانو کوي ډزې
پر بوټو کوي ډزې
ښخوي ښايسته شعرونه
د سپيو په هډېرو کې
زه وايم فکر بريالی دی
په کراتو وايم
فکر بريالی دی

نه مري ښکلې ويناوې
کله هم
نه په توره
نه په زندان
نه په کوم دوران

ګرانې!
سره له هغو ټولو کسانو،
چې سترګې يې محاصره کړي درله

زرغونتیا سېزي
ونې سېزي
سره له هغو ټولو کسانو،
چې ښکلې معشوقې یې زنداني کړي
زه وایم سور گل بریالی دی
په کراتو وایم
سور گل بریالی دی

گرانې!
سره له هغو ټولو وچېدلو،
چې اروا کې مو دي
سره له هغو ټولو مړاوېدلو،
چې اروا کې مو دي
د وربځو له کموالي
سره سره
د باران له کموالي
سره سره
اوبه بریالۍ دي
غوټۍ بریالۍ دي

سره له هغې ټولې شپې،
چې سترگې یې درنې دي
بې له شکه
ورځ بریالۍ ده

په کراتو وایم
ورځ بریالۍ ده

په داسې دوران کې،
چې اوښتی زړه
په لرګین لوښي
چې اوښتی شعر
په لرګین قالب
د بې‌مینۍ
د بې‌هیلۍ
د بې‌سیندۍ
په دوران کې
د پاڼو
د قلمونو
د کتابونو
د استعفی
په دوران کې
زه وایم سینه بریالۍ ده
په کراتوه وایم
سینه بریالۍ ده

د تېلو،
د ګازو له دورانه وروسته
بې‌له شکه،

طلا بریالی ده
په کراتو وایم
طلا بریالی ده.

سره له دې دورانه،
چې ډوب
په کړاونو
په اپینو
په اعتیادو
سره له دې دورانه،
چې انځور نه‌خوښیږي د چا نور
تابلو نه‌خوښیږي د چا نور
عطرونه نه‌خوښیږي د چا نور
رنګونه نه‌خوښیږي د چا نور
سره له دې دورانه،
چې تښتي له خدای پرستۍ
په لور د شیطان پرستۍ
سره له هغو کسانو،
چې ژوند یې راله تالا کړ
وطن یې رانه له جیبه تالا کړ
له زرګونو جاسوسانو
سره سره،
چې په دیوالو

مهندسانو طرحه کړي،
ځای پر ځای کړي
له زرگونو راپورونو
سره سره،
چې موږکان يې
موږکانو ته ليکي
زه وایم ولس بریالی دی
په کراتو وایم
ولس بریالی دی

پوه ولس
بریالی ولس
سرنوشت‌سازه
ولس!

په بيړه رهيدونکي

د شرم وروستي دېوالونه ړنګ شول
خوشاله شوو، ونڅېدو
د ډارنو د سولې هوکړه‌ليک لپاره مو،
يوبل ته مبارکې ورکړې!
نور مو څه ډارولی نشي
څه مو شرمولی نشي...
وچ شوي مو د غيرت رګونه
په بدن کې
پښې مو ايښې د تېښتې په دوران کې
ودرېدلي يوو په شان د پسونو
د مسلخ په کتار کې
منډه منډه
ساه لنډه لنډه
د قاتلانو د موزو خکلولو لپاره
مخکې کېږو يو له بله په څو ځله
پنځوس کاله يې وګالله
زموږ په ماشومانو
ولړه

د پیازو غوټه یې راغوځار کړه،
د روژې په پای کې
پنځوسم ځله
غرناطه ووتله د عربو له لاسو
تاریخ ووتو د عربو له منګولو
د اتلولۍ د سرودونو انګازې ړنګې شوې!

اشبیله ړنګه
انطاکیه ړنګه
له جګړې پرته
له وینې پرته
حطین ړنګ
عمویه ړنګه
مریم د اربکیو په لاس پرېوته
خو د دې اسماني سمبول د ازادولو لپاره
نه نرشته
نه پاتې نرتوب دی...

وروستۍ سرې کربښې مو
د **رومیانو** په لاسو پرېوتې
له څه دفاع وکړو نور ؟!
نورې نلرو ماڼیو کې وینځې
چې قهوه کړي را ته جوړه
چې شهوت کړي راته برابر

نور له څه دفاع وکړو؟!

ان یو **اندلس** راپاتې نه دی
لوټلي يې له مونږه
دروازې دي،
دېوالونه، مېرمنې، ماشومان دي
زيتون دي، غوړي دي، ډبرې د واټونو
لوټلي يې له مونږه
عيسی بن مريم،
چې لا د غاړې وه
لوټلي يې له مونږه
د ليمو، مندتو او ايلنيو خاطرې،
د جماتونو قنديلونه

راته يې پرېښې
د **غزې** په نوم د سردين* يو قوطی
د **اريحا** په نوم يو وچ هډوکی
د فلسطين په نامه يوه کاروانسرا
بې له چته
بې له ستنو
خوشې يې کړو

* سردين يا ساردين يو ډول کب دی، چې د خپل خوند او غذايي ارزښت په خاطر يې خلک خوښوي.د ساردين نوم د ايټاليا د ساردني ټاپو څخه اخيستل شوی، يو وخت په دې ټاپو کې دا کبان ډېر پيدا کېدل. پ.ژ.

بې هډه

یو بدن

بې ګوتې

یو لاس...

هېڅ غونډۍ راپاتې نه ده،

چې ورباندې تويې کړو اوښکې

څنګه ژړېدلی شي یو ولس،

چې اخيستل شوي وي

ورنه

اوښکې؟

د **اوسلو** له پټې عاشقۍ

شنډ راووتلو

د غنمو له دانې يې راکړ

وړوکی یو هېواد،

چې بې‌اوبو یې تېروم

د اسپرین د ګولې په شان!

دا دی،

له پنځوسو کالو وروسته

پر ويجاړ ټاټوبي ناست،

بې‌سرپناه

د زرګونو کوڅه ډبو سپو په شان!

له پنځوسو کالو وروسته

پرته له سرابه
د مېشتېدو هېواد مو و نه موند
هغه سوله،
چې د چاړې په شان
پر بدن ځای نه مومي
سوله نه،
تاوتریخجنه تېری دی!

څه به وي په بیړه د رهیدلو ګټه؟
څه به وي په بیړه د رهیدلو ګټه؟
خو د ملت وجدان چې ویښ وي
د بم د پلتې په څېر...
د **اوسلو** ټول لاسلیکونه
به وي له ړدنه
بېارزښته!

د زرغونې سولې
د سپینې سپوږمۍ
د رڼه سیند
په خوب مو ولېدلې
زیاتې
رویاګانې
خو ناڅاپه شوو راویښ
په ناولو ډېرانو کې!

داسې څوک شته،
چې د غښتلو د سولې پر ځای
د ډارنو له سولې وپوښتي؟
داسې څوک شته،
چې په قسطونو پلورېدنکو
چې په قسطونو کرایه‌کوونکو
د سوداګرو، تاجرانو
د پانګه‌اچوونکو له سولې وپوښتي؟
داسې څوک شته،
چې د مړو له سولې وپوښتي؟!

واټونه یې غلي کړي
پوښتنې یې ترور کړي
پوښتونکي بې وژلي...

بې له میني مو واده کړه
هغه ښځه،
چې یوه ورځ یې ماشومان زموږ وژلي
یوه ورځ یې ځیګرونه زموږ ژولي
له ځان سره مو بوتله
د ګبین میاشتې لپاره
مستې مستانه وګډېدلو
زمزمه مو ورته غوږ کې
کړل د میني ټول شعرونه،

چې په یاد وو راپاتې
خو له توره بخته
معیوبه، ناتوانه اولادونه مو
د ځینځبنې په شان دي زېږولي!
د وير د پياده رو په څنډو کې آواره
نه ټاټوبی، چې ونیسي مو په غېږ کې
نه بچیان، چې یې ونیسو په غېږ کې

د واده په جشن کې
نه عربي نڅا
نه عربي خواړه
نه عربي ترانې
نه عربي شرم و حيا
يو وطندار هم په جشن کې نه و

د ناوې مَهر نیمایي برخه په ډالر
د الماسو د ګوتې بيه په ډالر
د عاقد پیسې په ډالر
د نکاح کېک و ډالۍ کړی امریکا
د ناوې جامې، ګلان، شمعې
او د **مارينز** موسيقي
ټول امریکایي!

واده پای ته ورسېد
فلسطين په کې شتون ونه موند

خپل انځور یې ولید
چې له ټولو رسنیو خپرېدو
خپلې اوښکې یې کتلې،
چې د **شیکاګو**، **نیوجرسي** او **میامي** په لور یې
د سمندر څپې شلولې

او د ذبحه شوي مارغه په څېر یې
چیغې وهلې:
دا واده زما واده نه دی،
امریکا، هېڅکله!
دا جامې زما جامې نه دي،
امریکا، هېڅکله!
دا شرم زما شرم نه دی،
امریکا، هېڅکله!

د تاریخ ښوونکی چا ووژو؟

۱

ښادي راشي له کومه،
کله مو چې رنګ د خوښې تور
کله مو چې ځانونه تور
فکرونه تور
منځ تور
ان سپینوالی راله
تور‌والي ته نږدې دی!

۲

ښادي راشي له کومه،
کله مو چې د ژوند ټولې پېښې
د استبداد سریال:
هېواد استبدادي
هجرت استبدادي
رسمي ورځپاڼې استبدادي
مخفي پولیس استبدادي
مېرمن استبدادي

او له یوې ښایسته ښځې سره مینه
استبدادي...!

۳
ښادي راشي له کومه،
کله چې د ماشومانو پر کالیو
د کربلا وینه بهېږي...

اند،
زموږ په ټاټوبي کې
ناولې له بوټانو
ښځه و شهوت
په نړۍ کې مو
د موخو نخوږ.

۴
ښادي راشي له کومه،
له هماغه ورځ چې په **غرناطه** کې
د ښځو پر سر
یو له بل سره لاس و ګرېوان شوو
ملت وپاشېد
حکومت له لاسه لاړ
او هېواد له قفسه والوت!

۵

زما د ټاټوبي تر ټولو دنګه ونه
د کینې ونه!

٦

حیران یم،
چې زما په ټاټوبي کې
په خپل واده کې هر ګل
د ویر جامې اغوندي.

۷

موږ نه تلپاتې ملت لرو
نه حکومت
یو له بله بېل یوو....

۸

څه چې لولو
«ورځپاڼې» دي که د مړو تابوتونه؟
یا د ویر،
د غم بلنه؟!

۹

لیکنې مو اقتباسي
غړونه مو د نیکونو له مړی راوځي...

۱۰

له «یو زرو یوې شپې»* یمه بېزاره
بېزاره چې د «شهرزاد» په غېږ کې
د لېوني په شان ویده شم.

۱۱

ښادي راشي له کومه،
کله مو چې ماشومانو
لا شنه زرغونه لیدلی نه ده!

۱۲

ښادي راشي له کومه،
له کومې ورځې چې له فلسطینه راووتلو
د لیمو او مندتې له حافظې راووتلو
په ایرو واوښتولو.

۱۳

هغه ورځ مو چې د بیروت سیند پرېښود

---

* یو زرو یو شپې، چې په عربي کې د الف لیله و لیله هم یادېږي، د عامیانه داستانونو یوه ټولگه ده چې په پېړیو کې راټول شوي دي. اصلي داستان یې د «پاچا» (شهریار) او د ملکې (شهرزاد) په اړه دی. پاچا د خپلې مېرمنې له خیانت وروسته پرېکړه کوي چې هره شپه له یوې انجلۍ سره واده وکړي او په سبا یې ووژني. شهرزاد، د یو وزیر په ځیرکتیا سره، هره شپه پاچا ته یوه کیسه بیانوي، خو کیسه نیمایي پرېږدي چې پاچا یې مړه نه کړي. دا لړۍ یو زر او یوه شپه ادامه مومي او... پ.ژ.

د میندو سینې مو پرېښوې
د یادونو ګلونه مو پرېښول
خپل آزاده کورونه مو پرېښول
د تولد کارتونه مو پرېښول.

۱۴

مور، یو بل وخوړل
ماهیان
ملخان
به مو اوس
عذر ومنی؟!

۱۵

په ټاټوبي کې مو
ان د خدای جامې لیلامېږي!!

۱۶

ښادي راشي له کومه،
هره مرغۍ چې راوالوځي
سر یې پرې شي
هر پیام وړونکی چې راغی
سر یې پرې شو
هر مصلح
هر نوښتګر
هر لیکوال

هر شاعر
چې راغی
د شعر پر بالښت یې
سر له تنه پرې شو!

۱۷

زما په ټاټوبي کې د هوا بدلېدل
حرام!
د مېرمنو پر سترګو رانجه وهل
حرام!
د شعر ځاې پر ځای کول
حرام!
د فعلونو و نومونو صرفول
حرام!
حرام!

۱۸

په درېمې نړۍ کې اربابان
د مرغیو له چغېدو
د ګلونو د وږمې له خورېدو
د کوترو د غومبر له اورېدو ډارېږي
که سیند
ډېر وغړېږي
زنداني کېږي!

د درېمې نړۍ اربابانو ته سخته ده،
چې له اند سره پخلا شي
قلم ومني
لېوه چېرې کوي له پسونو سره
پخلاينه؟

۱۹

موږ په تېرو دورانونو کې
په شعر،
په بيان
په بديع
په وينا کې
مخکښ وو
خو اوس مو دنده
د ليکنو څېرول!

۲۰

د پوهنې،
د کلتور
لومړنۍ مانۍ
مامون وه جوړه کړې
تر هغه وروسته راغلل
د وژنې په حرفې کې
د زندان جوړونې په مهندسۍ کې

کارپوهه واکمنان بیا

۲۱

د ویاړ،
انساندوستۍ،
عزت،
سرلوړۍ،
ملتیا،
سخاوت او زړورتیا
زرگونې کیسې وې لوستلې ما
په ماشومتوب کې
خو کله چې شوم لوی
شوم پوی:
چې په تاریخ کې مې لوستلي نیمایي خبرې،
هسې خوشې گنگوسې وې!

نړۍ په کلیمو تسخیروم

نړۍ،
په کلیمو
تسخیروم
مورنۍ ژبه،
نحوه،
فعلونه،
نومونه
تسخیروم

غوځارم لېږي
د شیانو پیل
په نوې ژبې
راتلونکې پېړۍ روښانوم
هغه ژبه،
چې پیام لري د اور
چې آهنګ لري د اوبو

په سترګو کې دې زمان ودروم
چې بېلوي زمان له دې شېبې
هغه کرښې پاکوم.

په دستګيرۍ کې مينه

پرېږده،
لاړ شم
نور
هغه وينه چې مې ګڼله
بدله به نشي کله په اوبو
بدله شوې په اوبو
نوره
هغه اسمان چې مې ګڼو
شنه رڼه ځلا به يې نشي ماته
کله
رڼا يې ماته شوې
نوره
هغه لمر،
چې د اسپانيايي ګوشوارو په شان مې ستا له غوږو
راځوړندو
راوليدلی پر ځمکه نور
مات شوی نور...

هغه کلیمې،
چې مې پټولې ته ورسره په خوب کې
د ډارېدلو مرغیو په څېر الوتلې
ته یې پرېښودلې لغړه
نوره.

مرغۍ او واکمن

په عربي هېوادو
ګرځم راګرځم،
چې شعر ووایم
باور لرم،
چې شعر هغه ډوډۍ ده،
چې د خلکو لپاره پخېږي
له پیله باوري یم،
چې توري یانې:
کبان
اوبه
ولس.

په عربي هېوادو
ګرځم راګرځم
یوازې شعري ټولګې له ځان سره لرم
له یوې تاڼې مې بلې ته لېږدوي
له یوه عسکره مې بل ته سپاري
په جیب کې مې یوازې مرغۍ دي

ضابط د ودرېدلو امر راکوي
د مرغۍ پاسپورت رانه غواړي
زما په وطن کې
کلیمې باید پاسپورت ولري

ساعتونه
سرگردانه منتظر
د مامور امر ته په تمه
سوچ وهم د شگو بورېو ته
سترگې مې ډکې لکه دریاب
مخې ته مې لگېدلې یوه دړه
غرېبي له وطنه
غرېبي له ملته
زه لکه موړک ناست
د خپلو غمونو کانگې کوم
ټول گچې شعارونه د پښو لاندې کوم
پر دروازو د خپل وطن
غورځېدلی یم مات
لکه یو جام.

د یو عرب جلاد ژوندلیک

۱

ای خلکو!
زه پاچا یم
مات مو بتان د گمراهۍ کړئ
عبادت زما کړئ
نه راځرگندېږم هم‌بش
د صبر پر صوفه راته کښېنې
تماشا زما کړئ
اولادونه مو خوشې کړئ بې‌له ډوډۍ
ښځې مو پرېږدئ بې‌له مېړو
پیروي زما کړئ

شکر د خدای د نعمتونو کړئ
راستولی یم زه
چې ولیکم تاریخ
تاریخ نشته بې‌له ما.

خلق شوی لا نه دی بل په شان زما
زه یم یوسف د ښکلا
د زېړو ویښتو والا
نشته پیغمبروزمه تندی
لا تندی په شان زما
سترگې مې
ځنگل د زیتونو، د بادامونو
لاس په دعا شئ
چې په امان کا سترگې مې
پروردگار

ای خلکو!
زه مجنون د لیلي
ښځې مو راواستوئ،
چې حامله شي له ما
خاوندان مو راواستوئ،
چې شاکر شي له ما

افتخار دی چې ووسئ په شان زما
افتخار دی چې غنم وخورئ د بدن زما
افتخار دی چې راغونډ کړئ بادام، انځیر
د تن زما.

زه
هغه حادثه یم،

چې له زرګونو پېړيو راهيسې
پېښه شوې نه ده
کله...

۲

ای خلکو!
په واکمنانو کې يم ښايسته تر ټولو
عادل تر ټولو
د تورې ترږمۍ سپوږمۍ يم
د ياسمن سپينوالی
د دار د ستنې مخترع،
خيرالمرسلين يم.

هر ځله چې فکر کړم
چې ګوښه شم له واکه
وجدان مې مانع شي:
څوک به وروسته له ما پر دې نېکملو حکومت کا؟
څوک به وروسته له ما ړانده، جذاميان، ګوډان روغ کا؟
څوک به د مړو هډوکي راژوندي کا؟
څوک به له خپلې چوغه د سپوږمۍ رڼا راوځلوي؟
څوک به د خلکو لپاره باران راووروي؟
څوک به يې نوي قمچينې ووهي؟
څوک به يې په ونو صليب کړي؟
څوک به يې اړ کړي په ژوند د غواګانو؟

په مړينه د غواګانو؟

هر کله چې د واک په پريښودو فکر کوم
اوښکې مې رابهېږي د وربځو په شان
نو پرېکړه مې دا ده
چې سپور پاتې شم پر خلکو
توکل پر خدای
له اوسه...
تر قيامته....

۳

ای خلکو!
زه ستاسې مالک يم
څنګه چې د املاکو، د مرييانو مالک يم
ګرځم پر تاسې
څنګه چې ګرځم د ماڼۍ پر قالينونو
راته په سجده شئ
چې يم ولاړ
راته په سجده شئ
چې يم ناست
تاسې مې د خپلو نيکونو په پاڼو کې
ما موندلي وې يوه ورځ؟

پام!
چې ونه لولئ کوم کتاب

په ځای مو لولم زه کتاب

پام!

چې ونه کاږئ کوم لیک

په ځای مو کاږم زه لیک

پام!

چې په پټه غوږ نشئ **فیروز*** ته

زه آګاه پر نیتونو یم

پام!

چې بې‌اجازې

دننه نشئ قبرو ته

دا ستره ګناه په نزد ده زما

پام!

کله چې غږېږم

غوره چوپه چوپتیا کړئ،

خبرې مې دي په شان د قرآن .

۴

ای خلکو!

زه **مهدي** یم

په تمه راله ووسئ

---

* نهاد ودیع حداد، چې هنري نوم یې فیروز و، په ۱۹۳۵کې لبنان کې زیږېدلې او د لبنان له مشهورو سندرغاړو څخه شمېرل کېږي. مېرمن فیروز د عرب نړۍ بېلابېلې پېښې په خپلو ترانو کې انځور کړي، د ساري په توګه «بیت المقدس زما په زړه کې» او «جمېلې ته لیک» (چې د الجزایر نامتو او قهرمانه مېرمن جمیله بوپاشا ته یې اشاره ده) په نامې یې ترانې ویلې دي.پ.ژ

وینه مې د تاکونو په زړونو کې ترپېږي
ومې‌څښئ
ودروئ ترانې ټولې،
چې ماشومان یې د وطن په مینه وایي
زه په خپله وطن یم
په خپله یو تن یم.

تلپاتې یم
په ټولو کایناتو کې
پاتې د منې په حافظه کې
په شپېلۍ کې
په آسماني رنګه ترانو کې

عکسونه مې راځوړند په میدانونو کړئ
و مې‌نغاړئ د کلیمو په وربځو کې
تنکې پېغله راته کوژده کړئ
زه نه زړېږم کله
بدن مې نه زړېږئ کله
زندانونه مې نه زړېږي کله
په پاچاهۍ کې مې نه زړېږي
ځپانده نظام کله.

ای خلکو!

حجاج* یم زه
که نقاب کړم لېرې
ما وبه‌پېژنئ
چنگیزخان یم زه
راغلی یم
له خپلو سپیانو سره
له نېزو سره
له زندانو سره.

ای خلکو!
مه خپه کېږئ چې تاوتریخوالی کړم
مه خپه کېږئ چې وژل کړم
که تاسې ونه وژنم
وژنئ مې تاسې
که په دار مو و نه وهم
په دار مې وهئ تاسې
که ښخ مو نکړم په ډله ایزه گور کې
په گور مې ښخوئ تاسې.

*حجاج بن یوسف ثقفی د اموي خلافت یو نومیالی قوماندان او واکمن و. د هغه په اړه بېلابېل نظرونو موجود دي. ځینې وایي چې هغه ډېر سختگیره او ظالم او زیړ و، خو بیا ځینې یې یو پیاوړی او توانمن دولتوال گڼي. پ.ژ

۵

ای خلکو!

راله وپېرئ ورځپاڼې،

چې د بدلمنو په شان په واټونو کې عرضه کېږي

چې لیکل کا

زما په اړه

راله وپېرئ د پسرلني وښو په شان

صیقل شوي کاغذونه

راله وپېرئ رنګونه،

راله واخلئ چاپخونه

په دې دوران کې

پېریدلی شوو هر څه

ان

ګوتې.

راله وپېرئ د اند میوه

مخې ته یې راله کېږدئ

راله پوخ یو شاعر کړئ

د ډوډۍ په لوخو کې راله کېږدئ

زه بې‌سواده یم

په زړه لرم عقده

له څه چې وایي شاعران

راله وپېرئ شاعران

چې ستاینه می د ښکلا کا
ستوری مې پښتی د کتابو کا
د نڅا د ستورو
د ننداری د ستورو
ښایست نه رسېږي زما ښکلا ته
پېرېدلی شم څه چې وغواړم
په ارزښتمنو اسعارو
پېریدلی شم
دیوان د **بشار بن بُرد***،
شونډې د **متنبي***
سرودونه د **لبید****

---

*بشّار بن بُرد د امویانو او عباسیانو پر مهال ژوند کاوه. بشّار ړوند زېږیدلی و، خو په شعر ویلو کې فوق العاده استعداد درلود. ویل کېږي چې د هغه پلار د عربو لخوا د افغانستان په تخار کې ونیول شو او بیا بصرې ته راوستل شو. بشّار د مهدي عباسي د خلافت پر مهال د خلیفې د هجو کولو او زندیقي په تور محکوم او د شکنجې لاندې ومړ. پ.ژ

*ابوالطیب احمد بن حسین متنبی په څلورمه هجري قمري پېړۍ کې مشهور شاعر و. د عباسي خلافت په دوره کې د سیف الدوله حمداني په دربار کې د هغه په ستاینې بوخت و. خپل ډېر شعرونه یې د هغه او د نور واکمنانو په ستاینه کې ویلي دي.پ.ژ

**لبید بن ربیعه عامری د بنی عامر له قبیلې و او په کوفه کې یې ژوند کاوه. له اسلامي دورانه مخکې شاعر و، وروسته بیا مسلمان شو او شعر ویل یې پرېښودل. پ.ژ

میلیونه شتمني،
چې د مسلمانانو په بیت المال کې ده
د پلار زوړ میراث زما دی
له طلاګانو مې واخلئ
په معتبرو کتابونو کې ولیکئ
چې دوران مې
د **هارون الرشید** دوران دی...

٦

ای زما پرګنو!
عربو پرګنو!
زه هغه پاکه راغلې اروا یم
د جاهلیت له دوړو مو پریمنځم
آواز راله ثبت کړئ په کستونو کې
آواز مې شین، موزون
د **اندلس** د فوارو په شان
انځور مې کړئ موسکېدلی لکه **ژوکند***
آرام د مډالونو د څېرې په شان
انځور مې کړئ،
په داسې حال کې چې داړم

*د لئوناردو داوینچي شاهکار، چې په شپاړسمې پېړۍ کې وپنځول شو. دا د لیزا دل جوکوندو پنامه د یوې مېرمنۍ انځور دی، چې د رازجنې موسکا لپاره مشهور دی. پ.ژ

له غاښو سره شعرونه
او څکم د الفبې وینه
انځور مې کړئ
پوځي امسا په لاس
وقار زما
پرتم زما
انځور مې کړئ
کله چې ښکاروم غرڅنۍ
انځور مې کړئ
کله چې وړم تاسې پر اوږو د ابدیت سرای ته
ای د عربو پرګنو
انځور مې کړئ!

۷

ای خلکو!
کله چې وینئ رویاګانې
زه مو مسوول د هرې رویا یم
زه مو مسوول یم د هره قطره ډوډۍ چې خورئ
ان که په یوازیتوب راپسې وغړېږئ
د ماڼۍ امنیتي ادارې مې خبروي
د مرغیو له حاله مې خبروي
د غنمو د وږی له حاله مې خبروي
د امیداورې ښځې د نس له حاله مې خبروي

ای خلکو!
زه مو زندانوان یم
زه مو زنداني یم
ما وبخښئ
زه تبعید شوی په خپله ماڼۍ کې
نه لمر وینم
نه ستوری
نه گلونه د **دفلي**

له ماشومتوبه
چې ناست د واک پر گدۍ یم
د سرکس لوبغاړو کلابند کړی یم
یو یې راته شپېلۍ وهي
بل یې راته ډول
یو مې غوړه مالي کوي
بل یې پاکوي بوټان زما

له ماشومتوبه
چې ناست د واک پر گدۍ یم
هېڅکله مې د ماڼۍ له مشاره وانهورېدل
«نه!»
هېڅکله پر ژبه د وزیرانو رانغله
«نه!»
هېڅکله سفیرانو راله ونه ویل

«نه!»

هېڅکله یوې مېرمنې راله د مینې پر بستر ونه ویل

«نه!»

هغوی رازده کړل چې ځان خدای وګڼم

د تخت له سره خلک د بېارزښتو شګو په شان وګڼم

ما وبخښئ که بدل په نوي **هلاکو** شوم

نه وژنم تاسې د وژنې د مزې لپاره

وژنم تاسې د سرګرمۍ لپاره.

بیروت سوځي، ته راته ګرانه یې!

۱

کله چې بیروت سوزېده
او اوروژونکو یې سره کالي وېنځل
او هڅه یې کوله،
چې پر کتارو ناستې مرغۍ کړي
آزادې
ما پر واټونو
پر سیزونکي اور
پر رنګو ستنو
د شیشو پر ماتو ټوټو
وهله منډه
پښې یېله
په داسې حال کې مې ستا څېره لټوله
چې د بندي کوترې په شان وه
د لمبو په نڅا کې

ټوله هڅه مې دا وه
چې بل بیروت وژغورم
هغه بیروت،
چې یوازې ستا مال و

زما مال و...

هماغه بیروت،

چې زه او ته یې

په یوه وخت وزېږولو

او له یوې سینې یې شیدې راکړې

هماغه بیروت،

چې مور یې **یدریا** ښوونځي ته ولېږلو

او هلته مو د سفر لمړني درسونه

د مینې لمړني درسونه

له کوچنیو کبانو زده کړل

هماغه بیروت،

چې د ډوډۍ په قطرو کې

د کونځلو په خوږو کې

د ښوونځي په بکسو کې مو له ځان سره وړو

هماغه بیروت،

چې د جوارو په بوتلو کې مو اېښود

هماغه چې د عشق‌بازۍ په لویو شپېو کې مو

ستا بیروت

زما بیروت

نوماوه.

۲

کله،

چې وطن له وطنه تښتېده

او د بیروت نړیوال هوایي ډګر کې
ماشومان بیده د خپلو لوبو پر شیانو وو
کله،
چې پلرونو
د اوښکو ډک بکسونه وزنول
او مجبوره وو،
د هر اضافي کیلو اوښکو لپاره
د هر اضافي کیلو غم لپاره
جریمه ورکړي
کله،
چې وطن ایښي وو لاسونه په خېره
- ژړېدو -
کله،
چې د مني وربځې
د **قناصه** د مردکیو د لګېدلو له ډاره
ډارېدلې چې د لبنان ساحلونو ته
د یونان له ټاپوګانو نژدې شي
کله،
چې واټو کې ځراغونه له ډاره رپېدل
د کلکو قهوه‌خانو سایبانونه
خورېدل
څیرېدل
کله،

چې سهارنیو مرغانو
خپل بچي پر ځانګونو ایښودل
کوچېدل
کله،
چې ټوټې ټوټې کاوه
وطن
وطن
زه
له جنایته ځوسوه متره لېرې
قاتلان مې لیدل
چې له بیروت سره یې کوله جماع
د یوې مینځې په شان
د قبیله ای تړون له مخې
د قومي امتیازاتو له مخې
د پوځي درجو له مخې
یو په یو
وار په وار

زه یوازینی شاهد نه وم،
چې زرګونه ځلاندې چاړې مې د لمر لاندې
پړکېدلې کتلې
زرګونه مزدوران مې کتل،
چې په اور کې د سوځېدلې مېرمنې
د جسد له چاپېره

مست
مست
نښېدل
خو زه یوازینی شاعر وم،
چې پوه شوم
ولې بدل شو د بیروت د سیند نوم:
له سپینه سینده
په سور سیند.

۳

کله،
چې بیروت سوزېده
او ټول په دې فکر،
چې خپلې پاتې شخصي شتمني وژغوري
ناڅاپه را یاد شول،
چې ته لا زما معشوقه یې
ته مې هغه لویه شتمني یې،
چې ښکاره کړې مې نه ده هېڅکله چا ته
ناچاره یم
که ژوند راپرې نه ږدي بله چاره
چې وژغورم خپل دا ګڼ میراث
دا خپله شتمني د عاطفې
په دې مینه‌ناکه ښار کې،
چې یوه ورځ رازداره صندوق و،

چې مو پټولې په کې
کوچنۍ سپماوې خپلې
پټې نقاشیانې
زما لپاره
ستا لپاره
پټ انځورونه،
چې هېڅکله چا لیدلي نه دي
د هغو شعرونو طرحې،
چې په پنسل مې درته لیکلې
خو څوک پرې خبر نه دي
کتابونه
ډبرلیکنې
استوانې
د سرامیک قابونه
پستکارتونه
کیليبندونه،
چې د نړۍ په ټولو ژبو ورباندې لیکل شوي:
راته گرانه يې!
سیمه ایزې نانځکې
- د میني نښې -
چې تا له ځان سره
له یونانه، له بالکانه
له مراکشه، له فلورانسه

له سنگاپوره، له تایلنده
له شیرازه، له نینواه
له ازبکستانه وې راوړې
او جوړ شال له سرو وربښمو،
چې ډالۍ وه زما
هغه ورځ چې راستون له اسپانیا شوم
تا اچولی و پر اوږو
په دې پوه شوم...
چې ولې **طارق بن زیاد**
اندلس ته د ننوتلو لپاره جنګېده
په دې پوه شوم،
چې ولې زه جنګېدمه
لا جنګیږم،
چې ورکړې اجازه زما د بېړیو ورود ته
د خپلو سترګو د اوبو برید ته

۴

بیروت،
کله چې رنګېدو
د **بیزانسي** شمعدانیو په څېر،
چې د طلا په اوبو ښکلې وې
کله چې جوپه جوپه خلکو
خپل ویر په یو ډول تعبیراوه
خپلې اوښکې یې په یو ډول تویولې

زه د خپل خصوصي ویر په لټون وم
د هغې ښځې په لټون وم،
چې هېڅوک یې په شان نه وو
هغه ښار چې بېلګه یې نه وه
هغه شعرونه چې د سړیو د لیکنو تر منځ،
چې د مینې په اړه یې لیکي
بې‌ساري وو

کله،
چې ښځو ویر مېچو
د سوځېدلو ټوکرو له ګزونو سره،
له خپلو لاسي بکسونو سره
کله چې ښځو ویر اټکلو
له چپنو، له غاړکیو سره
او په دې رویا وې
چې خوندي یې له سوزېدو کړي
کله،
چې سړو خپل تاوان محاسبه کوو
د بانکي حسابونو له سپما سره
زه وم ناست پر یوې ډبرې،
چې په څېر د اوښکو د یوې څاڅکې وه
او خپل تاوان مې شمېره
د قهوې له هغو پیالو سره،
چې څښلې مې شواې

د هغو پوښتنو له شمېرو سره،
چې پوښتلې مې شوای

که چېرې بیروت سوځېدلای نه وای
نو لاسونه به مې ستا په لاسو کې وای.

۵

مهمه راته نه وه،
چې بیده يې یا ویښه...
مهمه راته نه وه،
چې بشپړه بربنډه يې یا نیمه...
مهمه راته نه وه،
چې پوه شم له چا سر يې همخونې
یا له چا سره يې همبستره
دا خبرې ټولې وې راته وړې
لویه خبره دا کشفېدل وو،
چې تل راته وې گرانه

د نیلوفر د گل په څېر
تل لامبوزنه يې ته
زما د ذهن په اوبو کې
د تاریخي کلیسا د ډبرو له منځه
د وښو د زغورنېدلو په څېر
د گوتو تر منځه مې زرغونېږې ته

مهمه راته نه وه،
چې څوک درله ګران دی اوس
په څه فکر کوی ته اوس
په اړه یې کوو خبرې وروسته
برخلیک‌سازه خبره دا ده اوس
چې ته یې راته ګرانه
او زه
د یاسمن د دوو ګلونو
د نړۍ تر ټولو ښایسته ګلونو
ـ ستا او د بیروت ـ
د ملاتړ مسوول ګڼم ځان.

٦

پر ما مه کوه نیوکه،
چې په زوره، په ناڅاپه
دې خونې ته شوم دننه
هر ډول جامې چې اغوستی شې
واغونده
ما مه پوښته چې ولې؟
سوزي بیروت هلته
سوزي زموږ بیروت هلته
ته سره له ټولې ناپوهۍ
سره له بې‌درناوۍ
لا یې په ما ګرانه

راغلی یم،
چې پر اوړې دې راواړومه
د کوچنۍ پیشۍ په څېر
رابېرونه دې کړم
د مرگ له بېړۍ
د اور، د لېونتوب له بېړۍ
ځکه زه د ښایسته پیشوگانو
د ښایسته سترگو
د خپلو ښایسته ښارونو
د سوزېدلو مخالف یم!

اوربند

نشته په شعر کې
اوربند
نشته په شعر کې
د اوړي رخصتي
ضروري رخصتي
اداري رخصتي

حاضر باید ووسې په ډګر کې
تر وروستي څاڅکي د وینې
یا په خندہ په ګونډو شی
له لوبې.

له کلیمې پرته

بله لاره چاره نشته
له کلیمې پرته
د شیدو د ورکړې سینه نشته
له کلیمې پرته
بل ملاتړی هېواد مې نشته
له کلیمې پرته
په تېره مې نشته کومه مېرمنه
له کلیمې پرته!

د رسامۍ درس

۱

زوي مې اوبلنې رنګې
مخې ته راته ږدي
رانه غواړي مرغۍ رسم کړم
برس په خړ رنګ کې خړوبوم
یو قلف
څو میلې
یوه مربعه

رسموم

زوي مې حېرانېږي
راته وايي:
دا خو زندان دی پلاره!
مرغۍ رسمولای نشې؟
ورله وایم:
وبخښه زویه!
تللې مې له یاده
د مرغیو ده بڼه!

۲

زوي مې
رنګې راته ړدي
رانه غواړي سپند رسم کړم
توره دايره په پنسل رسموم
راته وايي:
دا خو توره دايره ده پلاره!
لکه چې سپند رسمولی نشی؟
لکه چې نه پوهېږی د سپند رنګ شين دی؟
ورته وايم:
زويه!
يو وخت مې رسمولی شو
سپند
ښکلی
خو اوس يې رانه
د کب‌نيولو لومه
د سپند جاله اخيستې
بند کړی يم له شنه رنګ سره له خبرو
بند کړی يم د آزادۍ د کب له ښکاره!

۳

زوي مې
د رسامۍ کتابچه راته ړدي
رانه غواړي
ورته د غنمو وږی رسم کړم

قلم اخلم
یو ټوپک رسمومه
زوی راباندې وهي ملنډې،
چې د رسامۍ هنر کې یم کمزورې
په حیرانۍ راته وایي:
پلاره!
نه پوهېږی
چې ټوپک توپیر کا د غنمو له وږی؟
ورته وایم:
زویه!
پېژندل مې پخوا
شکلونه
د غنمو د وږي،
د ډوډۍ،
د ګلانو
خو په دې اوسپنیز پېر کې،
چې د ځنګل ونې له وسلوالو سره یو شوي
ګلونو پوځي جامې په تن کړي
د وسلوالو وږي په پېر کې
د وسلوالو مرغانو په پېر کې
د وسله وال دین په پېر کې
ډوډۍ نه پېږم،
مګر دا چې په کې و موندم ټوپک

له ګروندې ګل نه شکوم،
مګر دا چې راته ونيسي وسله
کتاب له کتابتونه نه پېرم،
مګر دا چې په ګوتو کې مې شي منفجر...

۴

زوی مې،
د کټ پر څنډه راته کېنېني
رانه غواړي چې يو شعرکړم ورته بيان
يوه اوښکه راتويه شي پر بالښت
په حيرانۍ يې راخلي
راته وايي:
پلاره!
دا خو اوښکه ده، نه شعر
ورله وايم:
زويه!
کله چې لوی شوی
او د عربي شعرونو ديوان دې ولوست
پوه به شې چې اوښکه او شعر سره دي خويندې
او عربي شعرونه
هغه اوښکې دي،
چې د ګوتو له مينځه راتويېږي

۵

زوي مې،
پنسلونه
رنګې
راته ږدي
رانه غواړي چې وطن رسم کړم
برس مې په لاسو کې رپېږي
اوښکې مې پر لپمو راتویېږي.

پر چا چې نه يې ګران، بېوطنه دی

ستا په مينه
له خدای سره،
له ځمکې سره،
له تاريخ سره،
له مهال سره
تړاو لرم.

له اوبو،
له کروندو،
له خندانو ماشومانو سره
له ډوډۍ،
له سيند،
له صدف سره
له بېړيو
د شپې له ستورو سره
چې خپل بنګړي رابخښي ماته

له شعر سره،
چې په کې مېشت يم

له ټپ سره،
چې را په کې مېشت دی

ته هغه وطن يې،
چې پېژاند بخښې نورو له
پر چا چې نه يې ګران
هغه بې‌وطنه دی!

لیکم

لیکم،
چې شیان منفجر کړم
لیکل په خپله انفجار دی

لیکم،
چې رڼا پر تروږمۍ کړمه بریاله
شعر کړمه کامیابه

لیکم،
چې د غنمو وږي یې ولولي
ونې یې ولولي

لیکم،
چې سور ګل پوه کړم
مرغۍ
پیشو
صدف
ستوري
ماهیان
پوه کړم

لیکم،

چې نړۍ د هلاکو له غاښونو

د پوځیانو له حکومتونو

د لنډهغرو له لېونتوبه

آزاده کړم.

لیکم،

چې ښځې

د بلوس له تورو تمبو

له مړو ښارو

د مرییتوب له ولایتو

له ستومانو ورځو

له سرخته

له تکراره

آزادې کړم.

لیکم،

چې کلیمې

له تفتیشه

د سپو له بویولو

د سانسور له تېغه

آزادې کړم.

لیکم،

چې خپله ګرانه مېرمنه

له بې‌شعره ښاره
له بې‌میني ښاره
د ویر و خپگان له ښاره
آزاده کړم
او ترې جوړې
اوبلنې وریځې کړم

لیکم،
ځکه یوازې ښځې
یوازې لیکنې
موږ له مرگه ژغوري.

د شعر یاران

د اور ونه
د هیلو رویبار یم
د پنځوسو میلیونو مینانو
ویاند
ویرجن
په غېږه کې مې آرامېږي
ورته جوړوم کوتره
کله
ورته جوړوم بوټی
د نهیلۍ
کله

ملګرو
زه هغه ټپ یم،
چې منلی يې نه ده په ځان
د چړې واکمني
کله!

د ویر ماشومان

شته د ویر داسې ماشومان،
چې لوی به شي...
شته د پاېنده درد داسې ماشومان،
چې لوی به شي...
شته په فلسطین کې د وژل‌شویو داسې ماشومان،
چې لوی به شي...
شته د خاورې، د کوخې، د دروازې داسې ماشومان
چې لوی به شي...

چې له دېرشو کالو یې
د استنطاق په کوټو کې
د پولیسو په حوزو کې
په زندانو کې راغونډ کړي
چې د اوښکو په شان راټول شوي
په لېمو کې
ناڅاپه به رادننه
له دروازو د فلسطین شي!

راته ګرانه يې!

کله مې چې وويل
راته ګرانه يې
پوهېدم چې د قبيلې په وړاندې مې
پاڅون کړی
او جرس د رسوايۍ مې وهلی

غوښتل مې د ستم ماڼۍ کړم ويجاړه
غوښتل مې شنه کړم ځنګلونه
غوښتل مې سيندونه کړم بهانده
غوښتل مې د نړۍ ماشومان کړم آزاده
غوښتل مې د وحشت عصر پای ته ورسوم
غوښتل مې وروستی واکمن ړنګ کړم
غوښتل مې ستا په ګرانوالي
ماتې د ټولو حرمسرايو دروازې کړم
خلاصې د ښځو سينې د سړيو له غاښو کړم!

کله مې چې وويل
راته ګرانه يې
پوهېدم چې د هغه ښار لپاره

نوې الفبې جوړوم،
چې پکې لوستل څوک کولای نشي
هغه سالون ته شعر لولم
چې تش دی
هغه چا ته تویومه شراب په جام کې،
چې څښلي يې نشي!

کله مې چې وویل
راته ګرانه يې
پوهېدم چې وحشیان به تل
په زهرجنو نېزو، په غشو، په لیندو
څاري ما
ځړوي به راله عکسونه په دېوالو
وېشي به راله نښې د ګوتو په پوستو
ستره جایزه به رسي هغه چا ته
چې وروړي مې سر
د لبناني مالتې په څېر به يې راځړندوي
د ښار د دروازې پر سر.

کله مې چې د ګل پر پاڼو ولیکو ستا نوم
پوهېدم چې خلک رادرېږي زما مخې ته
متقیان او لنډه‌غران رادرېږي زما مخې ته
چې په ارث يې نه ده وړې مینه
ټول رادرېږي زما مخې ته!

گرانې،
آخري واکمن نابودول غواړم
ستا د مینی دولت جوړول غواړم
پوهېږم په دې انقلاب کې به یوازې مرغۍ وي
زما همسفره!

نه مې د تېلو څاه شته
چې وویاړمه وربانديې
یا په کې ولامبوم معشوقې
نه د **آقاخان** په څېر شتمن یم
نه د **اوناسیس** ټاپو زما ده،
چې اندازه یې د یوه سیند ده
زه شاعر یم
ټوله شتمني مې
د شعرونو ټولګه
او ستا ښایسته سترګې دي!

ښوونکی نه یم،
چې درزده کړم مینه
کبان اړتیا نلري د زده کړې
د لامبو لپاره
مرغان اړتیا نلري د زده کړې
د الوتلو لپاره....
ولامبه

يوازې
والوزه
يوازې
مينه بې‌کتابه ده
د نړۍ مشهوره مينان بې لوستې وو

ګرانې،
پرېږده د بورژواوو پېښې
تېره شه د **شپاړسم لويي** له پلازه
تېره شه له فرانسوي عطرو
پرېږده د تمساح د پوټکي جوړ کنځول
له ما سره د آناناس او باران ټاپو ته راشه
سرې اوبه يې د سېزانده غونډيو
ستا د وجود په شان ګرمې،
نرمې
په رازړه کوي يې امونه
ستا د سينو يادونه

ای د شک مېرمنې
ای د ډار مېرمنې
د **مکس فاکتور** مېرمنې

د **الیزابت آردن*** مېرمنې
ته یې بېحده متمدنه
له کاشوغې سره
له پنجې سره
د میني میز تر شا کېنېنې
خو زه صحرایي
تنده د پېړیو پر شونډو
سل میلیونه لمړه
پراته ترکمیس لاندې!

خپه کېږه مه
چې مخالف دې د ډوډۍ خوړلو
آدابو یم
خپه کېږه مه
چې لېرې غوځارم
د سپین دسترخان دستمال
زه په هغه ښار کې زېږېدلی یم
چې پر چا گران نه وو ماشومان
زه په هغو خلکو کې زېږېدلی یم،
چې اعتراف نکوي د انسان په بېگناهۍ!

---

* مکس فاکتور (Max Factor) د سینگاریزه لوازمو د تولید پخوانی او مشهور برنډ دی، چې په ۱۹۰۹ کال کې یې تولید پیل کړ. الیزابت آردن (Elizabeth Arden) د عطرو او سینگاریزه موادو امریکایي برنډ دی، چې په ۱۹۱۰ کال کې یې تولید پیل کړ. پ.ژ.

هغو خلکو،
چې هېڅکله یې پېربدلي نه دي
د شعرونو کتابونه
د ګلونو څانګې
له میني،
له عاطفې
بې‌خبره
خلک!

زه په هغه ښار کې زېږېدلی،
چې دېوالونه یې ساړه
خلک یې شیشه‌خور
او مري یې ماشومان په یخنۍ کې!

نه له چا بخښنه غواړم
نه له ډاروونکې ستنې له ځنډۍ نه
د ژغورنې مدافع وکیل غواړم
په زرهاوو ځله ځنډې شوی یم
ورمېږ مې عادت د پړي له کړۍ سره
تن مې عادت د اجسادو له تسکرې سره
نه له چا معذرت غواړم
نه له چا بخښنه غواړم!

نارې وهم

که وروستۍ نارې مې د ژوند وي
پاچا نه وم، نه یم
نه د تیزابو په حوضو کې کوم
د مېرمنو عاموژنه
زه هغه شاعر یم،
چې په لوړ آواز يې ليکي
په لوړ آواز مينبېږي
هغه شين‌سترگې ماشوم،
چې د بې‌ماشومه ښار په دروازې
په دار دی وهل شوی!

ته،
ساده جامې اغوندې
مائو* لولې
غاړکۍ دې په غاړه کې
گل دې ټومبلې په زلفانو
له **فرهنگي انقلابه** غږېږې
د آزادۍ له بيرغ سره گام وهې
غواړې آزادي د محصلينو
ړنگېدل د دېوالونو

* مائوتسه تونگ د چين د انقلاب لارښود و، چې د چين ولسي سوسياليستي جمهوريت يې رامينځته کړ. هغه د مارکس، انگلس، لنين او ستالين تر څنگ د نړۍ د پرولتاريايي غورځنگ له لورې د پرولتاريا د رهبر په توگه يادېږي. پ. ژ.

خو کله چې برید کوي
له شنو غاښو سره مینه
ته رپېږې
د **مائو** عکس درنه ولېږي
رپېدلی بیرغ درنه ولېږي
د نیا غېږې ته وړې پناه
په ژړا
څنګه چې ناوې شوه هغه
ته هم ناوې کېږې!

انسان
مدعي د آزادۍ
په خپله په بند کې
آزادي نلري ان
له خپلو لاسو، شونډو او جامو سره
د غږېدلو !

ټول شیان مري

کله چې په یوه ښار کې
باورونه،
اندونه
راټیټېږي
د آس د نال په شانتې کږېږي
کله چې ډارن په خپلو وسلو
انسانان
وژني
او خلک د موږکانو په شان پټېږي
کله چې ورځپاڼې
د ترحیم په اعلانو ډکېږي
د ټولو شیانو مرګ رارسېږي

غږونه
رنګونه
اوبه
وانښه

له خپله وجوده تشېږي
ونې خپلې ريښې خوشې
مهاجرېږي
جغرافيه له خپله ځايه تښتي
او د انسان پای رارسېږي.

دا څرنګه وطن دی؟

دا څرنګه وطن دی،
چې له خپلو مینانو سره
د ګزمې په شان کوي چلند
ګل،
د بلوا
نښه
شعر،
د نظام ضد
شپه‌پاڼه
ګڼي

دا څرنګه وطن دی،
چې د مینې بند یې
له درسي نصابه پاک کړی

دا څرنګه وطن دی،
چې شعرونه یې
بند کړي
د ښځو سترګې یې
ملغا کړي.

آزادي

که هره مرغۍ وای اړمنه
چې اجازه واخلي د پرواز
د کورنیو چارو له وزیره
که هر کب وای اړمن
چې پاسپورت ولري د تګ
کبان
نابودېدل
مرغان
تباه کېدل.

د شعر سور ګل

ومې لټوئ!
له ځان سره څه نلرم
يوازې وير
او سره ګلان د شعر

د ګلانو پر پاڼو
د غنمو پر وږو
جګړې غوبل کړی

بې‌تا وژړېدم

بې‌تا وژړېدم
ټوله شپه
ټوله ورځ
کلیزه دې لمانځلې نشم
تاریخ پر تا ویرجن

له تا وروسته مې نور
لمر لیدلی نه دی
پاتې دی د وربځو تر شا
لمر

ومې‌بله ځان ته
ځمکه یخه
کلونه کېږي
چې خلکو سهار لیدلی نه دی

تر هغه چې تویېږي زما اوښکې
ځپانده به وي
دریابونه!

یو بانګي

زموږ په سیمه کې یو بانګي
بې‌سواده
د پټو جاسوسانو سرلاری
په څه نه پوهېږي
له تېري،
له وژنې،
له جعلکارۍ
د چرسو له مستۍ
جامې یې خرڅولې
د خپل پلار
په ګرو یې ایښوده
ګوته د خپلې مېرمنې
غاښونه یې غلا کول
د مړو
ان

زموږ په سیمه کې یو بانګي
ټول استعداد یې د وسلې رایستل
پر کلیمو ډزې کول

زموږ په سیمه کې یو بانګي
عصاب‌خرابه،
لېون‌ساری
هره ورځ خطبه لولي په شان
د حاجیانو
ګرځي لکه مامون په تکبر
د جومات له منبره وهي چغې:
حیران مې ټول دي پاکۍ ته
زه یم قانون
زه یم دولت.

څنګه به وورېږي پر موږ ژغورنده باران ؟
څنګه به غنم شنه شي؟
څنګه به خپور خیر شي،
برکت شي؟
څنګه به راپه برخه برکت شي؟
خدای نه چلوي پر دې هېواد
حکم
چلوي بانګیان پر دې هېواد
حکم

زموږ په هېواد کې
یو بانګي
ځي

بل بانگي
راځي
سرغړونه
ده هماغه!

منفجرېدل...

منکرېدلی
کله شم
له هغه پتنګه،
چې په رګو کې مې لمبېږي
منعه کولای
کله شم
هغه یاسمن،
چې په اوږو مې رازغورنېږي
پټولای
کله شم
هغه مینه،
چې د کمیس لاندې مې درېبږي

د دې ټولو
پټول
منعه کول
منکرېدل
یانې:
منفجرېدل...

وطنه

له تا يې جوړه کړې
ډارونکې ډرامه ده
وطنه!
ځارم دې
شپه
په شپه
څنګه دې ووينم
که بریښنا بنده کړې؟...

غواړم په غېږ کې دې ونیسمه

غواړم مینه درسره وکړم
مخکې له دې چې فاشیستي فرمان صادر شي
غواړم درسره کېنم
یو
څو
دقیقې
یوه پیاله قهوه درسره وڅښم
مخکې له دې چې مخفي پولیس
لیرې کړي څوکۍ
مو له پښو لاندې

غواړم په غېږ کې دې ونیسمه
مخکې له دې چې متې راته ځنځیر کړي
او خوله راته بنده کړي
غواړم په مړوندو کې دې ونیسمه
مخکې له دې چې پر اوښکو راله
ګمرکي مالیه وضعه کړي.

سویسي مرغۍ

عربي ورځپاڼې مې په لاس کې دي
د **ژنیو** سیندګي پر غاړه یې غواړم
ولولم
سلګونه ډاریدلې مرغۍ
ناڅاپه تښتي
د ورځپاڼو پر عنوانونو، پر خبرونو یې
سترګې لګیږي
د خپلو بچیانو له برخلیکه
ډاریږي.

غواړي ګډ شي په دریابونو

غواړي چې نړۍ فتحه کړي
خو عاجز د یو کتاب له خلاصولو
غواړي ګډ شي په دریابونو
خو له یوه څاڅکي اوبو سره
خویېږي
ورکوي د فرهنګي انقلاب زېری،
چې سېزي
وچ،
لانده
یوځای
خو شعور یې د کافي شاپ له دروازې
د اورېدلو ژباړل شویو کتابو له عنوانو
نه زیاتېږي!

د وحشت نسلونه

ځنګه غبرېدلی شم له خلاصونه
- مېرمنې؟
ځنګه غبرېدلی شم د وینا له آزادۍ؟
ځنګه غبرېدلی شم د مینې له آزادۍ؟
ځنګه غبرېدلی شم د سترګو له آزادۍ؟
د ښو له آزادۍ؟

پر اوږو مې وړم میراث
د وحشت ټول نسلونه!

وروستی کوتره

ته د آزادۍ جغرافیه
وروستی ټاټوبی
وروستی هېواد،
چې ساتې مې له ولږې
له ډاره
ته وروستۍ ګېډۍ
ته وروستۍ سپوږمۍ
ته وروستۍ کوتره
ته وروستۍ وربځ
ته وروستۍ غوټۍ
چې بویولی ما
ته وروستۍ کلیمه،
چې لیکلې ما
ته وروستی کتاب،
چې لوستلی ما.

غواړم مین شم...

غواړم مین شم،
دنیا کړم بدله په مالتې
لمر کړم بدل په اوسپنیزې
ډیوې

غواړم مین شم،
پولو ته،
پولیسو ته،
بیرغو ته،
ژبو ته،
رنګو ته،
توکمو ته
د پای ټکې کېږدم

ګرانې،
غواړم د یوې ورځې لپاره نړۍ وڅرخوم
ودان د احساس جمهوریت کړم.

ښکلی ژوند

ماشومانه پښې يې رانه واخيستې
- جګړې
د مينې په لور يې ډزې وکړې
ويې وژله مينه
د سيند په لور يې ډزې وکړې
د لمر په لور يې ډزې وکړې
په کروندو يې ډزې وکړې
د ماشومانو په کتابو يې ډزې وکړې

ښکلی ژوند يې راله تالا کړ
- جګړې.

د جمعې خطبه

د جمعې په ورځ یې
وغوښتل خلک جومات ته
په پرتمینې خطبې کې یې وویل:
د خدای له اولیاوو یم
د خدای له نازدانو
د خدای له دوستانو

په دې ړنګېدلي ویجاړ ښار کې
په دې غم‌لړلي ښار کې
ادعا یې وکړه،
د خدای شخصي استازی یم
د خدای شخصي ویاند یم

اجازه شته لویه خدایه چې وپوښتم
تا ورکړې مهر و لاک د وکالت
چې کېښي تر ابده
پر ورمېږ د ملت...؟!
تا ورکړی دستور،

د دې ښار د ورانولو؟
تا ورکړی دستور،
د ګونګټې په څېر
د پښو لاندې زموږ د چخپیتولو؟
تا ورکړی دستور،
چې جوړ په تن مو کړي
د موزو د لغتو باران؟
چې جوړ په خولو مو کړي
د موزو د لغتو باران؟

که له واکمنه وپوښتو
چې چا کړی په دې دنیا
زموږ د چارو استازی؟
راته وايي:
نه پوهېږئ تاسې جاهلان
چې زه د خدای له یارانو یم؟!

غواړم کوکې کړم:
لویه خدایه! تا کړ د اقتصاد وزیر منصوب؟
نو بیا ولې رسېدلې ببوزلي تر وروستې کچې؟
نو بیا ولې رسېدلی زغم تر وروستې کچې؟
نو بیا ولې حالات مو بد شوي؟
اصلي خواړه مو د ډېران شوي؟
ان مرغۍ نه مومي

د دې ټاټوبي په ډېران څه؟

لویه خدایه!
د ډوډۍ ګرانېدل ستا دی امر؟
د لوبیا، د نخودو ګرانېدل ستا دی امر؟
د سبوو، د ترشۍ ګرانېدل ستا دی امر؟
د مرګ د کفن ګرانېدل ستا دی امر؟

لویه خدایه!
ولې مور ځپلۍ خورو
چاړواکي خوري کباب؟
ولې قوماندانان څښي ویسکي؟
مور څښو چکړې، ختې؟
ولې زمور په ټاټوبي کې بېوزله انسانان
نشي کړای توپیر
د ډوډۍ مخ د سپوږمۍ له مخه؟!
ولې ماشومان مو کوي
د میندو په نسو کې ځانوژنه؟!

لویه خدایه!
غواړم وپوښتم،
تا دي ورزده کړي،
چې تطهیر مو ماغزه کړي؟
مېرمنې راله په مینځو کړي بدلې؟

راباندې شي سپاره پر ځای د خرو
پر ځای د آسو؟!

لویه خدایه!
غواړم وپوښتم
تا دی ورکړی دستور،
چې مات مو کړي هډوکي
مات مو کړي ملا د قلمونو؟
منعه کړي کر د ګلونو په باغونو؟

لویه خدایه!
غواړم وپوښتم
تا ورکړې شتمني ده،
چې د ورسا او بریتانیا ماڼۍ
د بابل معلق باغونه وپېري؟
مزدورې ورځپاڼې وپېري؟

لویه خدایه!
تا ورکړی سپین چک،
چې د بریتانیې تاج او ماڼۍ وپېري؟
د نیشابور په اسمان ، شنه رنګه سپوږمۍ وپېري؟
د کوترو په څېر کړې بندې مېرمنې په قفسو کې؟

لویه خدایه!
غواړم وپوښتم

په رښتیا یې ته،
عزیز د دې واکمنانو؟
آیا قاتلان د ملت
ستا عزیزان کېدای شي؟؟

مړینه

چېرې لاړ شي د وطن مړي
کله چې ټوله شتمني
له بنفشه غوړو سره
د جمهور رئیس د خېټې،
د سیني، د ملا د مساژ لپاره وي
جلا
یا جلا وي
هغوی ته چې ورکوي جامونه د شیدو
جمهور رئیس ته په لاس

چېرې لاړ شي هغه مړي
چې ولېدل په ځمکې
د جمهور رئیس په جګړو کې
او اوس د مېشتېدنې ځی نلري.

که مو مړینه وای
د ستر هدف په لور
که مو مړینه وای
د خلکو، د وطن د آزادۍ په لور

په خندا رهېدلم
د مرګ په لور
که مو مړینه وای
د عزتمنې مېړانې په لور
د مومنانو د جنت په لور
له ټولو وړاندې رهېدلم
د مرګ په لور

خو کړې یې ده د ټولو د مرګ پرېکړه
چې ورپاتې دا نظام شي
چې ورپاتې شګلینې مجسمې
د نظام د ماماګانو شي

اغېزه نلري پر رهبر مو
د میلیونونو انسانانو مړینه
نه یې رېبړي ان یو ویښته
د میلیونو انسانانو په مړینه
نه پوهیدمه چې ظالمان کوي
د حساب له ماشینه نفرتونه!